

[Ministeren for offentlige arbejder]

Investeringerne til elektrificeringen skal afholdes heraf.

Regeringen finder på denne baggrund tiden moden til fremsættelse af nærværende lovforslag. Der kan selvfølgelig være en række detaljer omkring lovforslaget, som kan have interesse, og dem vil der blive mulighed for at komme ind på under udvalgsbehandlingen.

Jeg skal hermed indstille lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Kaj Hansen (DKP):

Som ordfører for forslagsstillerne skal jeg herved tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene.

(Lovforslag nr. L 125).

Jeg skal i øvrigt henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget.

Kaj Hansen (DKP):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om byfornyelse og boligforbedring.

(Beslutningsforslag nr. B 61).

Der er talt meget om byfornyelse og boligforbedring i de senere år, og der foreligger et stort materiale om emnet. Det består af rapporter, skriftlige redegørelser og forslag til projekter. Indtil dette forslags fremsættelse er der imidlertid ikke taget initiativ til en lovgivning om byfornyelse og boligforbedring.

Der er heller ikke taget stilling til, hvordan byfornyelsen skal planlægges, finansieres og gennemføres. En betingelse for, at der virkelig kan komme gang i byfornyelsen, er, at den nødvendige lovgivning gennemføres, og at der stilles betydelige offentlige midler til rådighed.

På baggrund af den store arbejdsløshed skal det understreges, at arbejdskraftforbruget udgør en stor del af ressourceforbruget. I forhold til 1973 er der i dag beskæftiget ca. 30.000 færre i byggesektoren. Gennemførelse af byfornyelse f. eks. for et samlet beløb på 2 mia. kr. vil forøge beskæftigelsen med 12.000, og denne arbejdskraft er til rådighed.

Forslaget tager sigte på snarest at få tilvejebragt den anførte lovgivning. Idet jeg henviser til de udførlige bemærkninger, anbefa-

ler jeg forslaget til velvillig behandling i folketing og udvalg.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til ministeren for kulturelle anliggender:

Forespørgsel [om Det kgl. Teaters fremtid] af Grethe Fenger Møller (KF) m. fl.

(Forespørgsel nr. XV. Anmeldt 16/1 79).

Første næstformand (Erlendsson):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til justitsministeren:

Forespørgsel [om adoption] af Inger Stilling Pedersen (KrF) m. fl.

(Forespørgsel nr. XVI. Anmeldt 18/1 79).

Første næstformand (Erlendsson):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Forespørgsel til statsministeren:

Forespørgsel af Ib Nørlund (DKP), Ebba Strange (SF), Niels Helveg Petersen (RV), Ib Christensen (DR) og Steen Folke (VS):

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om det europæiske monetære system?«

(Forespørgsel nr. XII. Anmeldt 15/12 78. Fremme af foresp. vedt. 10/1 79).

Forhandling**Ib Nørlund (DKP):**

Jeg skal på vegne af de 5 partier SF, DKP, det radikale venstre, Danmarks retsforbund og VS kort motivere den stillede forespørgsel.

[Ib Nørlund]

Det europæiske Råd, EFs topmøde, vedtog på sit møde den 4.-5. december at indføre et nyt europæisk monetært system, i kommitært sprog kaldet for EMS. Danmark gav det tilslutning, endda uforbeholdent.

Den nye ordning blev fra regeringens side fremhævet som en overordentlig afgørende og skelsættende foranstaltning. Der blev brugt ord som, at det var det største skridt, som EF har taget på sin vej, og den slags, og det kan godt være rigtigt.

Ikke desto mindre har regeringen indtil nu ikke fundet sig foranlediget til at give folkettinget som sådant en redegørelse for denne indgribende begivenhed. Den har kun i nogle udvalg afgivet oplysning gennem forskellige ministre. Jeg går vistnok ikke nogen for nær ved at sige, at disse oplysninger var yderst nødtørftige og kun i begrænset grad afklarende. De har også været af strengt teknisk karakter og som sådanne mere eller mindre fyldestgørende. Man har omgået det væsentlige, nemlig regeringens vurdering af EMS-ens økonomisk-politiske konsekvenser, specielt for Danmark og for regeringens økonomiske politik.

Da regeringen viste sig utilgængelig for opfordringer til at give en redegørelse i folkettinget, måtte vi gribe til forespørgslens instrument. Der blev rettet opfordring til alle partier om at være med til at stille den, men det blev de 5 partier, der måtte påtage sig det.

Jeg håber, at statsministeren ikke vil begrænse sig til de hidtidige former for fremstilling af sagen, men løfte en flig af sløret for regeringens mere dybtgående overvejelser om følgerne af dens uforbeholdne tilslutning til EMS, for så vidt sådanne foreligger.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg vil gerne takke hr. Ib Nørlund, også for de bemærkninger, han kom med om, at jeg tidligere var fremkommet med nogle fremstillinger af sagen. Det er vel et udtryk for, at vi på anden måde har orienteret folkettinget og det politisk-økonomiske udvalg og markedsudvalget.

Det er regeringens opfattelse, at den plan, som stats- og regeringscheferne fra de ni EF-lande enedes om på Det europæiske Råds møde i Bruxelles den 5. december sidste år, indebærer et perspektiv, som kan få

afgørende betydning for det internationale valutasystem som helhed. Derfor finder jeg det rigtigt, at folkettinget på et tidligt tidspunkt diskuterer planen, men jeg vil dog gerne advare en smule mod for hastigt at træffe en endegyldig dom over den.

Jeg har fundet det rigtigt at besvare forespørgslen ved, at jeg selv først kommer med nogle mere generelle bemærkninger om forhistorien til EMS og det mulige perspektiv, som ligger heri. Derefter vil økonomiministeren redegøre nærmere for, hvorledes systemet er sammensat og tænkes at fungere.

De forhandlinger, som har været ført om systemets enkelte dele, er jo foregået under ledelse af økonomi- og finansministrene i EF-landene. Danmark har siden 1972 været medlem af det europæiske valutasamarbejde, og det er som bekendt et samarbejde, som er betegnet som »slangesamarbejdet«. Der har været enighed her i tinget, eller i hvert fald bred enighed, om, at dette medlemskab har tjent danske interesser vel og har dannet et nødvendigt minimum af valutarisk stabilitet som grundlag for den økonomiske politik her.

Siden slutningen af 1960erne har det været den almindelige forhåbning og bestræbelse i faktisk alle lande at nå frem til en højere grad af stabilitet i de internationale valutarelationer. Situationen med frit flydende kurser indfrie i praksis ikke de forventninger, som fra flere sider var blevet stillet. Lande med en relativt beskednen udenrigshandel kunne måske have fordel heraf, men de fleste lande, der som Danmark økonomisk er meget afhængige af omverdenen, har søgt at undgå, skal vi sige fri flydning, enkelte af dem dog først efter ret bitre erfaringer.

Det er ingen hemmelighed, at det især var den tyske forbundskansler og den franske præsident, som foranledigede, at spørgsmålet om skabelsen af et europæisk valutasystem blev taget op til grundig drøftelse i Det europæiske Råd. Det skete under mødet på Marienborg i april sidste år, og her lykkedes det at mobilisere den fornødne politiske opbakning fra samtlige EFs medlemmer til seriøst at arbejde videre med planerne og søge at nedfælde dem på papiret i et forslag.

Den igangsættende kraft, som blev skabt på Marienborg, lykkedes det at vedligeholde, så Det europæiske Råd på mødet i Bremen den 7. juli sidste år kunne vedtage en skitse

[Statsministeren]

til et europæisk valutasystem. Siden har man under intensive forhandlinger på ekspertniveau og med nationalbankerne og blandt økonomi- og finansministrene i de følgende måneder arbejdet med skitsen, udfyldt den, færdiggjort den til fremlæggelse, hvad der så skete på Det europæiske Råds møde i Bruxelles 4.-5. december. Der blev her opnået enighed mellem alle 9 EF-lande om at anbefale oprettelsen af et europæisk valutasystem.

Jeg vil gerne understrege, at alle ni lande har medvirket aktivt og positivt til skabelsen af den plan, som nu foreligger, trods alvorlige vanskeligheder og betænkeligheder fra flere sider. Fra britisk side så man sig nødsaget til allerede i Bruxelles at meddele, at man ikke fra starten var i stand til at deltage i selve kernen i valutasystemet, altså den såkaldte interventionsmekanisme. Men det fremgik klart som et midlertidigt forbehold, og England vil fuldt ud deltage i andre dele af systemet og medvirke i dets videre udbygning.

Irland og Italien bad på mødet i Bruxelles om betænkningstid, men efter overvejelser i hovedstæderne og i deres parlamenter og regeringer og gennem nye bilaterale kontakter fandt man fra begge landes side, at der var skabt sådanne betingelser, at man var i stand til at deltage fra starten.

Det stod helt klart, at slangesamarbejdet ville fortsætte fuldstændig uberørt, indtil det nye system var bragt til at fungere, hvorefter slangen så at sige ville blive absorberet af EMSen.

Kernen i EMSen, det europæiske monetære system, er den samme mekanisme, som man anvender i slangen, men herudover vil der inden for EMSen ske en skabelse af en international pengeenhed, den såkaldte ECU. Desuden – og det tager jeg som et udtryk for en solidarisk beslutning – vil der inden for det europæiske valutasystem blive opbygget en europæisk valutafond. Der er her tale om en institution, som gradvis opbygges for at samle de forskellige arrangementer, som indgår i systemet. Hvorledes fonden konkret vil komme til at operere, dens forhold til centralbankerne, medlemslandenes regeringer og Fællesskabets institutioner, ja, det henstår endnu ganske åbent til videre forhandlinger.

Endelig vil der ske en styrkelse af delta-gerlandenes koordination af valutakurspolitikken og af den økonomiske politik i øvrigt.

Det siges således i beslutningen fra Det europæiske Råd, at vi er fast besluttede på at sikre EMSen en varig succes ved en politik, der medfører større intern og ekstern stabilitet, både for lande med overskud og for lande med underskud på betalingsbalancen.

Jeg vil gerne understrege, at der ikke ved Danmarks deltagelse i det europæiske valutasystem sker nogen ændring i de beføjelser, som regeringen og folketinget i samarbejde med Nationalbanken og andre myndigheder har til at tilrettelægge den økonomiske politik her. Der er tale om, at vi påtager os et politisk ansvar for, at vi ved tilrettelæggelsen af denne politik bidrager til at styrke det europæiske valutasystem og dermed også os selv. Vi vil have åbenbare fordele af at deltage i EMSen. Derfor er det også logisk og rimeligt, at der følger et vist ansvar med.

For en fuldstændigheds skyld vil jeg nævne, at nærtstående europæiske lande kan deltage i systemets vekselkurs og interventionsmekanisme, ved at der indgås aftaler mellem centralbankerne. Det kan ikke være nogen overraskelse, at regeringen håber, at Norge og Sverige vil finde anledning til at deltage som associerede lande på et passende tidspunkt efter, at systemet er kommet til at fungere.

Bliver EMSen en succes, vil meget være vundet, ikke blot for de deltagende lande, men også for verden omkring. Der er her taget et initiativ, som i sine helt konkrete konsekvenser kan være svært at overskue, men som på effektiv vis synes at møde den store udfordring, som ikke blot Europa, men verden som helhed har været stillet over for siden nedbrydningen af det gamle valutasystem i årene fra 1969 og op til 1973.

Ud over EMSens muligheder for at øve en gunstig indvirkning i retning af større valutarisk stabilitet vil den også kunne få positiv virkning på samarbejdet inden for Det europæiske Fællesskab i øvrigt. Det er min overbevisning, at disse virkninger vil gå i retning af at styrke den form for samarbejde, som det store flertal her i tinget støtter, nemlig et intensivt og tillidsfuldt samarbejde mellem nærtstående suveræne lande om at løse de store problemer, vi står over for både indadtil og udadtil.

Økonomiministeren (Anders Andersen):

[Økonomiministeren]

Ved en drøftelse af de nuværende planer om at styrke det valutariske samarbejde inden for EF kan der være grund til, som også statsministeren gjorde det, at minde om, at EF-landene i foråret 1972 indgik en aftale om etablering af et europæisk valutasamarbejde. De daværende kandidatlande til EF: England, Irland, Danmark og Norge, fik adgang til at deltage i det nye samarbejde fra dets start. Det nye samarbejde blev i årene 1972-74 udsat for et stærkt pres med det resultat, at samarbejdet i 1974 var ændret til et samarbejde mellem Tyskland og de tre Beneluxlande, Danmark og Norge. Sverige var i tiden fra foråret 1973 til august 1977 knyttet til dette mere begrænsede samarbejde, som vi normalt benævner slangesamarbejdet. Efter at Norge i december til vor beklagelse besluttede at træde ud af slangesamarbejdet, deltager kun Tyskland, Beneluxlandene og Danmark i samarbejdet.

Det, at slangesamarbejdet kun har overlevet med så forholdsvis få deltagere, er efter min mening ikke udtryk for, at samarbejdet ikke er udformet på nogen hensigtsmæssig måde. I hvert fald tror jeg, at de nuværende deltagerlande betragter dette samarbejde som et vigtigt stabiliserende element i en valutarisk urolig tid.

Slangesamarbejdet har været et fleksibelt samarbejde, hvor kurserne ikke har været fastfrosset, men det efter indbyrdes aftale har været muligt at enes om kurstillpasninger undervejs. Det har været nødvendigt, da den økonomiske udvikling i deltagerlandene ikke er forløbet ensartet.

De ubegrænsede interventionskreditter og de øvrige EF-kreditarrangementer har bidraget til at skabe tiltro til den danske valutakurspolitik, som det meste af 1970'erne har stået over for det problem, at valutareserven har været lille, såvel i forhold til udenrigshandelen som til den kortfristede udenlandske gæld.

Den danske deltagelse i slangesamarbejdet har hindret de kraftige prisstigninger på importvarer, der ville følge af store kursfald, og har herved ydet et væsentligt bidrag til at dæmpe de meget stærke prisstigningstendenser, der opstod i kølvandet af de store energiprisstigninger i 1973-74.

Det kunne naturligvis set fra et dansk synspunkt have været ønskeligt med en større stabilitet også over for andre af vore han-

delspartneres valutaer. I det seneste års tid er det særlig dollarkursen, der kan give anledning til bekymring. For en række virksomheder, herunder ikke mindst rederibranchen, giver den lave dollarkurs anledning til vanskeligheder.

På den anden side høster vi da også på en lang række punkter fordel af den lave dollarkurs, idet den billiggør en betydelig del af vor import. Det gælder særlig olieimporten, hvor priserne jo er fastlagt i dollar.

Ved Det europæiske Råds møde i Bruxelles den 4. og 5. december blev der vedtaget en resolution om oprettelse af et europæisk monetært system. Det var hensigten, at dette system skulle iværksættes fra den 1. januar. Det har imidlertid ikke været muligt at få de nødvendige retsakter vedtaget, da Frankrig under henvisning til Det europæiske Råds resolution har stillet som betingelse, at det samtidig vedtages, at fremtidige monetære udligningsbeløb inden for den fælles landbrugspolitik skal afvikles automatisk, og at de eksisterende monetære udligningsbeløb skal afvikles inden for en begrænset periode.

Fra dansk side har vi stor sympati for, at man søger at opnå et fælles prisniveau for landbrugsvarer i EF. Men vi har ikke følt, at uenigheden om en afskaffelse af de monetære udligningsbeløb skulle blokere en iværksættelse af det nye europæiske valutasamarbejde.

På grund af de meget stærke interessemodsatninger i landbrugspolitikken, ikke mindst mellem Frankrig, Tyskland og England, har det endnu ikke været muligt at nå til enighed om disse spørgsmål. Når der er fundet en endelig løsning på landbrugsområdet og de franske forbehold så kan hæves, vil det nye valutasamarbejde kunne iværksættes inden for få dage, idet centralbankerne nu er nået til enighed om de udestående tekniske spørgsmål. Så længe det nye system ikke er vedtaget, fortsætter slangesamarbejdet uændret.

Det nye valutasamarbejde vil fra begyndelsen være karakteriseret ved at have en større deltagerkreds end slangesamarbejdet. Bortset fra England har alle EF-lande tilkendegivet, at de vil deltage. Samarbejdet vil på en række punkter bygge på det eksisterende slangesamarbejde og kreditarrangementerne, men der er også sket væsentlige nyskabelser.

[Økonomiministeren]

Man anvender som noget nyt ECUen, der svarer til den i 1975 indførte europæiske regningsenhed, til en lang række formål i det nye samarbejde. Den anvendes til fastsættelse af centralkurser, som divergensindikator, som regningsenhed i systemet og til betaling mellem centralbankerne. Derimod vil interventionssamarbejdet fortsat ligesom i slangesamarbejdet være baseret på bilaterale interventionsgrænser i en afstand af $\pm 2\frac{1}{4}$ pct. fra de bilaterale centralkurser. Der er dog åbnet mulighed for, at lande, der ikke har deltaget i slangesamarbejdet, i en overgangsperiode kan vælge en margin på op til ± 6 pct., og Italien har meddelt, at det ved starten af samarbejdet vil anvende en margin på ± 6 pct.

Ligesom i det nuværende slangesamarbejde vil centralbankerne gensidigt have ubegrænset trækingsret på hinanden. Afregningstiden for disse helt korte kreditter vil blive forlænget fra 30 til 45 dage.

Anvendelsen af ECUen som divergensindikator er en nyskabelse og vil i begyndelsen blive af eksperimentel karakter. Der fastlægges på hver side af centralkursen en divergenstærskel; hvis en valuta når divergenstærsklen, vil der herske en formodning om, at det pågældende land gennemfører korrigerende foranstaltninger. Disse indgreb kan være interventioner, pengepolitiske foranstaltninger, ændringer af centralkurs eller andre økonomisk-politiske foranstaltninger. Hvis det pågældende land vælger ikke at gennemføre korrigerende foranstaltninger, skal grunden hertil forklares de øvrige deltagere.

Hvorvidt en valuta først når divergenstærsklen eller den bilaterale interventionsgrænse, hvor der er pligt til intervention, vil afhænge af, hvor de øvrige valutaer befinder sig i forhold til denne. En valuta vil især nå divergenstærsklen, når den befinder sig alene i forhold til de andre valutaer. Hensigten med divergensindikatoren er at søge fastlagt, om en eller flere valutaer er afvigende i forhold til gennemsnittet af EF-valutaer. Dette er en afvigelse fra slangesystemet, hvor der altid vil være en valuta ved henholdsvis den øvre eller den nedre interventionsgrænse, når der interveneres. Man håber herved at få fordelt tilpasningsbyrden bedre mellem overskuds- og underskudslandene.

Det nye system indebærer også, at centralbankerne skal deponere 20 pct. af deres guld- og dollarreserver i Den europæiske fond for valutarisk Samarbejde. Denne udsteder herfor ECUer, der kan anvendes ved afregningen imellem centralbankerne.

For så vidt angår kreditarrangementerne er der ikke sket principielle ændringer i opbygningen af disse. Det vil fortsat være sådan, at der ikke stilles økonomisk-politiske betingelser ved kortfristet kredit, mens dette som hidtil vil være tilfældet ved mellemfristet kredit. Det nye er, at der er sket betydelige forhøjelser af kvoterne og forlængelser af krediternes løbetid. Summen af kvoterne i både det kortfristede støttesystem og det mellemfristede bistandssystem er blevet næsten tredoblet. Løbetiden af kreditter i det kortfristede støttesystem er øget fra 6 til 9 måneder. Disse store forøgelse af kreditmulighederne er ikke gennemført, fordi man venter, at der i det nye system vil blive brug for så megen kredit; man har haft til hensigt gennem det betydelige omfang af kreditarrangementerne at skabe tiltro til det nye system på valuta-markederne.

I communiquéet fra Det europæiske Råds møde i Bremen i juli var det forudsat, at der i forbindelse med etableringen af det europæiske monetære system kunne blive behov for foranstaltninger til styrkelse af økonomien i de mindre velstillede EF-lande, nemlig Irland, Italien og England. Man endes om at stille lån til rådighed af størrelsesordenen 7 mia kr. årligt i 5 år. Til disse lån ydes der rentetilskud på 3 pct. inden for en samlet ramme på 7 mia kr. Disse lån vil kun blive ydet til de mindre velstillede lande, der deltager fuldt og helt i det nye europæiske valutasarbejde. Det vil således kun blive Irland og Italien, der vil nyde godt af disse lån. De nærmere retningslinjer for lånene er ikke endeligt fastlagt.

Irland har herunder opnået tilsagn om bilaterale overførsler fra Danmark, Frankrig, Tyskland og Beneluxlandene på i alt 270 mill. kr. årligt i 2 år. Danmark vil under forudsætning af, at der opnås tilslutning fra de bevilgende myndigheder, bidrage med 7 mill. kr. pr. år i 1979 og 1980.

Som jeg omtalte i debatten i forbindelse med tredjebehandlingen af finansloven i december, er der i EMS-aftalerne åbnet mulig-

[Økonomiministeren]

heder for, at europæiske lande med nær økonomisk tilknytning til EF vil kunne opnå en associeret status. Disse lande vil efter planerne fuldt ud deltage i selve valutasamarbejdet og som en konsekvens heraf også deltage i aftalerne om ydelse af ubegrænsede gensidige centralbankkreditter til interventionsformål.

Det er på nuværende tidspunkt uafklaret, om nogle udenforstående europæiske lande vil søge tilknytning til det nye valutasystem. Efter de kontakter, som vi fra dansk side har haft med Norge og Sverige, må det konstateres, at disse to lande ikke i første omgang vil søge tilslutning til det nye europæiske valuta-samarbejde.

På den anden side har man fra de øvrige nordiske lande givet udtryk for en positiv holdning til det nye europæiske valutasamarbejde, som man håber vil blive et stabiliserende element i de europæiske valutaforhold. Det er klart, at vi fra dansk side gerne ser, at Norge og Sverige på et senere tidspunkt søger associeret stilling til det nye europæiske samarbejde. Jeg tror imidlertid kun, at en ny holdning fra vore to nabolande vil komme på tale, dersom England beslutter sig til at deltage fuldt ud i det nye valutasamarbejde.

Et andet betydningsfuldt element i bedømmelsen fra norsk og svensk side må ventes at blive udviklingen i kursrelationerne mellem dollaren på den ene side og EMS-valutaerne på den anden side.

Regeringen lægger stor vægt på, at det nye europæiske valutariske samarbejde bliver et holdbart system, der sikrer en høj grad af valutarisk stabilitet i Europa. Det vil skabe de bedste betingelser for, at England inden for en kortere periode beslutter sig for at deltage. Større stabilitet mellem de europæiske landes valutaer vil forhåbentlig kunne bane vej for en større stabilitet i kursrelationerne over for dollaren. Under disse omstændigheder vil der antagelig kunne etableres et forstærket valutasamarbejde mellem de amerikanske og de europæiske valutamyndigheder.

Dersom det lykkes at få skabt en væsentligt øget stabilitet i valutakursrelationerne, vil dette indebære en række fordele for lande med stor udenrigsomsætning som Danmark. Stabile valutakurser letter erhvervslivets langsigtede eksportplanlægning og bidrager herved til at forbedre erhvervsklimaet, hvilket igen vil øge investeringslysten.

EMS-samarbejdet vil på denne måde kunne yde et vigtigt bidrag til at styrke konjunkturerne i Europa, sådan at der kan ske væsentlige og holdbare forbedringer af beskæftigelsessituationen.

Lad mig til sidst sige, at regeringen er sig bevidst, at de her skitserede fordele ved et forstærket europæisk valutasamarbejde ikke vil komme af sig selv. Al erfaring viser, at et velfungerende valutasamarbejde stiller betydelige krav til det økonomisk-politiske samarbejde inden for EF.

For Danmarks vedkommende tror jeg ikke, at de bindinger, som de ydre bånd lægger på vor økonomisk-politiske handlefrihed, bliver afgørende forskellige fra de bånd for vor handlefrihed, der følger af deltagelsen i slangesamarbejdet og af nødvendigheden af at videreføre formindskelsen af underskuddet på betalingsbalancens løbende poster.

Da vi lægger stor vægt på at opnå en styrkelse af valutasamarbejdet inden for EF, bl. a. fordi det kan bidrage til større stabilitet over for dollaren og derved til større stabilitet også over for den norske og den svenske krone, vil vi i en positiv ånd gå ind i bestræbelserne på at styrke det økonomisk-politiske samarbejde inden for EF. Under disse bestræbelser vil vi lægge stor vægt på at opnå en stabil vækst og en nedbringelse af arbejdsløsheden inden for EF.

Ib Nørlund (DKP):

Jeg skal takke ministrene for deres umage med besvarelsen af den stillede forespørgsel. Ganske vist var statsministerens først og fremmest en samling af de hyldestvers, som man fra den side ofte hører fremsat om EF. Men økonomiministerens redegørelse har i hvert fald bidraget til, at en række af de oplysninger, der er givet i udvalgene, er gjort til fælleseje for hele tinget, og det synes jeg der er grund til at påskønne.

Men jeg synes nok, man kunne være kommet noget mere ind på konsekvenserne af det nye system, også med en kritisk betragtning af dem, i stedet for væsentligst at drukne sig i tekniske redegørelser for et system, som i sig selv er noget monstrøst. På den anden side skal jeg erkende, at det jo netop er en grundlæggende metode i hele EF-systemet at opbygge vanskeligt overskuelige mekanismer, betitlet med mærkelige kodeord, formuleret i

[Ib Nørlund]

et forvredent eurovolapyk, som gør det temmelig umuligt for manden på gaden at gennemskue meningen, og som man faktisk også har indtrykket af at selv EF-politikerne har deres døje med, og derfor skal jeg ikke være for streng i bedømmelsen af, at ministeren også kan have sine vanskeligheder.

Men ministeren og regeringen har uden forbehold, som det står i en af de skrivelser, vi har fået, godkendt hele menagen og har derved også pådraget sig et ansvar for, hvad det fører ud i. Jeg vil prøve på her inden for de givne tidsrammer at yde mit bidrag til at fremdrage nogle af de for Danmark skæbnesvangre konsekvenser, som EMS-systemet indeholder.

Mit hovedsynspunkt er, at EMS er et økonomisk-politisk apparatur, som gør det endnu vanskeligere i Danmark at føre den selvstændige økonomiske politik, som er mere og mere påtrængende nødvendig for den arbejdende danske befolkning, og at EMS vil styrke monopolernes og storbankernes, specielt de vesttyske bankers, diktatur over økonomien på bekostning af det danske folks bestemmelsesret.

Jeg synes, der er grund til af al kraft at advare mod dette allerede nu, fordi vi ellers vil opleve det sædvanlige, nemlig at man først binder sig til et indviklet system, for så senere, når vekslerne forfalder, at komme og sige: ja, desværre, der er ikke andet at gøre end at betale, vores EF-forpligtelser kræver, osv. osv., og det kan jo få en ganske særlig aktualitet over for de store økonomiske afgørelser, vi i øvrigt står over for her i landet.

Det bør også fastholdes, at det er et alvorligt og vidtgående skridt, man er ved at foretage, altså uden forbehold. Det er en ting, som man fra begyndelsen af gerne ville forflygtige – og jeg synes også, der var visse efterklange af det i besvarelsene i dag – ved at sige: ja men herregud, det er jo bare en videreførelse af slangesamarbejdet!

Den påstand holder nu ikke. Det fremgår f. eks. allerede af Norges afvisning af fortsat at ville være med; for det var jo det, der skete. Norge havde jo ikke forladt slangesamarbejdet, hvis man ikke var gået over til EMS-systemet; det var EMS-systemet, man vendte sig imod. Det fremgår også af forskellige andre EF-landes tøven, som kun blev midlertidigt beroliget gennem, hvad man vel nok kan kalde kontante tilbud i forbindelse med nog-

le renteordninger; faktisk var det en slags bestikkelse på internationalt plan. Hvorfor skulle Norge hoppe af, hvis det bare var slangen, der blev videreført? Nej, fra Norges side har man sagt nej ud fra erklæringer om, at EMS-bindingerne ville snære utåleligt, ville ophæve den frihed fra EF, som man dér har haft fordel af.

Hvad er det så, man nu vil drage os ud i? For også at begynde med den teknisk-økonomiske side indebærer EMS især oprettelsen af 2 nye apparaturer omkring ECUen og omkring det europæiske monetære fond. Jeg vil fremhæve nogle kort sammenfattede synspunkter om det.

For det første betyder ECUen ikke blot en omregning af den nuværende regningsenhed, den betyder også en anden form for binding af de medvirkende valutaer. I stedet for slangens net af bilaterale forbindelser kommer jo alle valutaforbindelserne til at gå over ECUen. Når afvigelserne herfra nærmer sig grænserne, er det, der slås alarm; det er derfor, man også kalder den for klapperslangen, for på det tidspunkt klapper der altså et eller andet. Så træder en pressionsprocedure i gang, som i EF-resolutionen om disse ting indsvøbes i følgende verbale eurocandyfloss. Der står:

»Dette medfører en formodning for ... « – jeg skal rose ministrene i udvalgene for, at de også havde lidt svært ved at komme forbi dette punkt, men det står der alligevel – «... at vedkommende myndighed ... « – altså staterne – «... vil rette op på denne situation ved at træffe passende foranstaltninger.« – Og de foranstaltninger kan faktisk omfatte alt muligt. – »Såfremt der på grund af særlige omstændigheder ikke træffes sådanne foranstaltninger, skal årsagerne hertil meddeles myndighederne i de øvrige lande, især på møderne mellem centralbankerne. Derefter vil der om nødvendigt finde samråd sted.«

Jeg tror godt, man kan forestille sig hyggeligheden i den slags samtaler. Nede i det tyske kender man jo verset – citeret på euro – : Und bist du nicht willig, dann brauche ich Gewalt. Jeg tror nok, man vil møde sådanne stemninger dér.

Det er egentlig mageløst, at regeringen i alle sine hidtidige redegørelser, inklusive dem i dag, ikke har haft ét ord tilovers for denne disciplinering, som det er kaldt, af de

[Ib Nørlund]

enkelte landes økonomiske politik. Kommentatorer i alle landes presse taler om det; selv Privatbankens cheføkonom, Torben Nielsen, noterer her i landet, at EMS vil begrænse deltagerlandenes økonomiske handlefrihed. Men regeringen siger ikke noget om de problemer.

Den nye binding i forhold til slangens – det skal også bemærkes – har en særlig interesse for den vesttyske D-mark, for den betyder, at det stadige pres for en revaluering af D-marken kan modvirkes ved at vælge byrderne derved over på alle EMS-partnerne, og det vil sige specielt de svagere valutaer. Det er noget, man også burde have med i betragtningen.

For det andet skal EMS-fonden, som det er sagt, optræde som centralbankernes centralbank i dette system. Med det forhåndenværende styrkeforhold vil dette fremfor alt sige et overherredømme for Bundesbank og dens nærmeste. Den skal operere på grundlag af deponeringer af 20 pct. af EMS-landenes guld- og dollarreserver; de får ECUer til gengæld, og disse skal fungere som en ny reservevaluta. Der er faktisk mange uklarheder med hensyn til dette systems fungeren, f. eks. hvad guldets værdi og rolle skal være, hvordan dollarkursen, som jo også indgår i det deponerede, vil indvirke, og hvilken rolle som debitor og kreditor regeringen egentlig regner med at Danmark i praksis kommer til at spille i forhold til denne fond. I hvert fald vil en række af de kreditordninger, som mere og mere skal overtages af fonden – det gælder især dem af mellem-lang værdi – være forbundet med direkte forskrifter for den indre økonomiske politik.

For det tredje betyder ECUens rolle som reservevaluta støttet på fonden i virkeligheden også – det kan man lige så godt se i øjnene – en indstilling på valutakrig rettet imod dollaren. Det er nok en af de store EF-landes hovedsagelige interesser i den, men det harmonerer ikke med snakken om, at EMS skal betyde valutastabilitet. Er den danske regering i virkeligheden indstillet på at tage konsekvenserne heraf, på at blive småsoldat i de stores valutakrig og endda uden forbehold?

For det fjerde tales der som nævnt vidt og bredt om, at en fælles økonomisk politik er forudsætningen for et stabilt valutasystem. Men det, man nu gør, er, at man går den

modsatte vej: at påtvinge et snævert valuta-system for at bruge det til en ensretning eller disciplinering af den økonomiske politik. Men gør man sig følgerne af en sådan bombastisk valutaunion, som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd kalder den, rigtig klart? Erhvervsrådet har selv svaret – jeg citerer:

»Hvis forhandlingerne om en europæisk valutaordning skulle føre til, at den danske krone knyttes tættere specielt til den tyske D-mark, ville vi risikere en gentagelse af udviklingen fra 1971 til 1976 til skade for produktion og beskæftigelse og med krav om en endnu strammere lønpolitik.«

Hvis dette ikke gør indtryk på økonomiministeren, burde det i hvert fald gøre det på nogle af hans kolleger.

For det femte eksisterer en tilsvarende konflikt mellem EMS-systemet og de monetære udligningsbeløb. EMS-resolutionen lover at afvikle dem for, jeg ved ikke hvilken gang i al den tid, hvor de stadig er vokset, og det har som bekendt allerede ført til, at EMS' start er blokeret.

Men hvad gør regeringen? Støtter den i denne strid aktivt Frankrig, eller støtter den Vesttyskland, eller glider man bare med uden forbehold?

For det sjette er det mest afgørende imidlertid den rolle, som det er forudset at EMS skal spille i hele den eurotiske integrations- og opslagningsproces, sådan som det er sagt på det EF-topmøde, der også vedtog EMSen. I mødets rapport om, som det hedder, »de fremskridt, der er gjort henimod den europæiske union«, hedder det, at man »ved denne lejlighed bekræfter betydningen af de første direkte almindelige valg til Europa-Parlamentet og giver på ny udtryk for sin beslutsomhed med hensyn til at gå i spidsen for en stadig snævrere sammenslutning mellem Europas befolkninger. Til at opnå dette tjener også de beslutninger, der blev truffet angående det europæiske monetære system.« Altså: europæisk union, eurovalg og EMS er filtret sammen i ét klæbrigt net beregnet på at indfange godtroende og udgør alt i alt én fælles bestræbelse.

Hvad har de partier, som nu i tiden søger at gøre sig lidt mere lækre ved at forsikre, at de da heller ikke er for, at EF gøres til en europæisk union, at sige dertil? Ingenting. Ikke engang en lille, forkølet skeptiker har fået taget sig sammen til så meget som at

[Ib Nørlund]

bjæffe ad det dér. Hvad har man sagt om EMSen, den EMS, som altså tjener unionen, som man tager afstand fra? Ikke noget som helst. Så skal man altså ikke komme om en måned eller to og sige, at vores EMS-forpligtelse kræver, at reallønnen sættes ned, eller hvad man nu kan finde på.

Kampen mod en mønt- og toldunion med et overmægtigt Tyskland har én gang spillet en central rolle for dansk selvstændighed. Det gør den faktisk også i dag. Bag al EMSet sortsnak ligger økonomiske bindinger, som, hvis linen løbes ud, vil forvandle Danmark til en europæisk nordmark.

Kjeld Olesen (S):

Jeg må sige, at hr. Ib Nørlund har sans for det historiske ved at tale om, at vi tidligere i forhold til Tyskland har været i fare, når det drejer sig om selvstændigheden. Jeg sad og lyttede intenst efter, hvad der egentlig er det ønskværdige for hr. Ib Nørlund. Da der ikke kom nogen bemærkninger om det alternativ, hr. Ib Nørlund ville stille op, må jeg gå ud fra, at det, der er hr. Ib Nørlunds mening om dette her, i virkeligheden er, at alt skal flyde, at vi bare permanent skal være i det kaos, der eksisterer, når man ikke internationalt kan samarbejde om f. eks. valutaerne. Man kan spørge, hvem der egentlig har glæde af det, der så øjensynlig er hr. Ib Nørlunds hensigt og ønske. Når jeg ser på de erfaringer, vi har kunnet drage, vil jeg pege på f. eks. de multinationale selskaber. Det er store foretagender. De er meget stærke over for svingninger i valutaen, de har nogle fantastisk dygtige analytikere, fantastisk dygtige planlæggere, og de skal nok sørge for i tide at disponere enten i en spekulation af valutaudsving eller på en sådan måde, at valutaudsving ikke kommer dem til skade.

Når vi i den senere tid har været ude for svingninger i valutakurserne, ved vi jo, hvad det har kostet, også med hensyn til vort eget erhvervsliv. Vi har det særlige i Danmark, at vi ikke som så mange andre lande har en erhvervsstruktur, der er baseret på store virksomheder. Vor erhvervsstruktur er først og fremmest baseret på små og mellemstore virksomheder, og vi ved – og det burde hr. Ib Nørlund også vide – at sådan noget som svingninger i valutakurserne virker meget føleligt ind på små foretagender.

Jeg vil derfor sige, at det, der må være i vor interesse, er for det første, at der er kursstabilitet imellem de europæiske lande, og – hvad også er vigtigt i den forbindelse – at der er kursstabilitet imellem Europa og den amerikanske dollar.

Her er det så, at EMSen kommer ind i billedet og giver os den mulighed, som vi tidligere, inden slangen, ikke havde i samme udstrækning, nemlig at vi kan planlægge, at vort erhvervsliv kan planlægges, at man ved, hvor man er henne, således at man tør investere, hvor vi tidligere har kunnet se at man har afholdt sig fra investeringer på grund af uvished om fremtiden og på grund af frygt for fremtiden.

Jeg vil også i denne forbindelse nævne, at det har noget at gøre med beskæftigelse. Jeg kan naturligvis ikke komme med noget tal, men jeg er aldeles overbevist om, at var Danmark ikke kommet med i slangesamarbejdet, havde vor arbejdsløshed været betydelig større end den, vi ser i dag. Vi har jo været med i slangesamarbejdet fra starten, et initiativ taget inden for EF; men hvor vi jo oprindeligt havde både Sverige og Norge med, må vi i dag konstatere, at slangen er skrumpet ikke så lidt ind, og at den i dag kun omfatter Vesttyskland, Beneluxlandene og Danmark.

Det er rigtigt, at Norge i forbindelse med tilblivelsen af principperne for EMS valgte at gå ud. Jeg vil vove den påstand, at dette nok så meget skyldtes politiske grunde og mindre nøgterne økonomiske overvejelser.

Det, der er det afgørende for EMSen, er, at den i princippet er vedtaget af alle ni EF-lande. Nu vel, så må vi konstatere, at Storbritannien har valgt at sige: fra starten kan vi altså ikke være med, og vi må også konstatere, at vi ikke startede her fra 1. januar – hvad jeg beklager – fordi Frankrig har sagt, at der er nogle forudsætninger, de gerne vil have klaret, og hvor det væsentligste jo er spørgsmålet om de monetære udligningsløb, hvor Frankrig har et standpunkt, der ikke er meget forskelligt fra for ikke at sige det samme som det, Danmark står for, men hvor vi egentlig gerne havde set, at vi alligevel var kommet i gang.

Men altså, hele grundlaget er parat gennem vedtagelserne, og jeg var selvfølgelig meget spændt på, hvad det var for store indvendinger, man ville komme med. Som sagt

[Kjeld Olesen]

har jeg nok iagttaget, at der var de sædvanlige bemærkninger fra hr. Ib Nørlunds side, når det drejede sig om storbankernes styrke, der ville blive endnu større. Det var spørgsmålet om, at vi ville blive dirigeret og miste vores selvstændighed i økonomien.

Her vil jeg bare gøre opmærksom på, at dette med, at man koordinerer, dette med, at man afstemmer valutaerne landene imellem, jo ikke er en diskussion, der bare foregår inden for EF. Jeg kender ikke enkeltheder og kan derfor ikke citere noget, men er dog opmærksom på, at der inden for rammerne af Nordisk Råd har været diskuteret et valuta-samarbejde. Nu må vi se, når vi når frem til næste session om kort tid, hvordan debatten går her.

Bestræbelserne for denne debat er at koordinere og sikre størst mulig stabilitet, og jeg vil vove den påstand, at når vi er kommet et stykke videre frem i udviklingen, vil vi se nogle ordninger, hvor det ikke bare drejer sig om de ni EF-lande, men hvortil andre lande, heriblandt Norge og Sverige først og fremmest, på den ene eller på den anden måde er knyttet i nogle indbyrdes aftaler. Jeg har ikke mødt den politiker med ansvar i Norge eller i Sverige, som har sagt: EMSen er en dårlig ting, den er vi meget kede af; men jeg har mødt adskillige, der meget positivt har sagt: nu må vi se, hvordan og hvorledes det udvikler sig, men vi er meget, meget glade for, at man inden for EF opretter sådan noget som EMSen, for det er i vores interesse, at der bliver denne stabilitet til stede.

Det siger sig selv, at når man går ind i et samarbejde ni lande imellem, betyder det, at der også er forpligtelser for de ni lande. Det er her, hr. Ib Nørlund og sikkert andre senere på dagen vil boltre sig og vil sige, at det betyder, at vi næsten fuldstændig mister vor selvstændighed. Der er den forpligtelse, der ligger i at måtte acceptere ECUen, som det jo så smukt hedder på udenlandsk, som enhed, at acceptere den europæiske monetære fond, hvor vi, som det er blevet sagt, skal deponere 20 pct. af vor guld- og dollarbeholdning. Det er hele grundlaget for, at man kan skabe midler til at bevare den nødvendige stabilitet.

Jeg vil derimod sige, at det er for let nu at høre hr. Ib Nørlund – og jeg har tidligere hørt andre gøre det samme – komme frem med argumentet om, at vi altså dermed mi-

ster vor mulighed for at føre en selvstændig økonomisk politik.

Det er rigtigt, at vi må lægge vor politik til rette på en sådan måde, at vi, om jeg så må sige, kan fastholde den danske krone ud fra de aftaler, vi indgår med andre. Men hvad ville situationen have været, hvis vi stod uden for et samarbejde inden for EMS? Hvis der ikke var noget samarbejde, hvis der var krig på valutaerne, hvis det bare flød, det hele, kan jeg garantere hr. Ib Nørlund og andre, der har samme opfattelse, at så ville vi også være nødsaget til at føre en stram økonomisk politik. Man forsøger nærmest at stille det op, som om det ikke var nødvendigt med denne stramme økonomiske politik, bare vi ikke var medlem af EMS. Ja men det er ikke rigtig tale, og her er det, svagheden åbenbarer sig hos dem, der er modstandere af EMS. De står fuldstændig nøgne, når det drejer sig om at sige, hvad man ellers skulle have gjort. Under alle omstændigheder: i EMS eller uden for EMS ville det have været nødvendigt for lille Danmark at føre denne stramme politik.

Så er der én ting til, men det er øjensynlig heller ikke noget, der interesserer hr. Ib Nørlund, og det forbavser mig egentlig noget: hvad er det, vi har oplevet, når forskellige valutaer har haft udsving i forhold til hinanden? Vi har oplevet ganske ubehagelige spekulationer fra kapitalens side, for nu at bruge et udtryk, som hr. Ib Nørlund ofte benytter sig af. Vi har set, hvordan man gennem transaktioner på forskellig måde over landegrænserne har kunnet spekulere og få arbejdsfrie indkomster til at svulme op. På hvis bekostning? På lønmodtagernes og øvrige borgers bekostning.

Det er det, der sker, når man bare lader tingene flyde. Det er de muligheder, der er, når man ikke har nogle aftaler, som det f. eks. er tilfældet i det, der er sigtet med EMSen. Jeg er meget forbavset over, at hr. Ib Nørlund kan se fuldstændig bort fra dette.

Nej, det, der er vores interesse, er at undgå de store udsving og få en stabilitet imellem Europa og USA, når det drejer sig om valutaerne. Det forudsætter, at vi først og fremmest har stabilitet her i Europa, og det forudsætter, at alle er med, herunder også Danmark.

Glistrup (FP):

[Glistrup]

Danske regenter har i historiens løb fra tid til anden hengivet sig, i dumhed, i mangel på handlekraft, i skørlevned, til at foretage sig handlinger på trods af de økonomiske tyngdelove. Det kan have været militære eventyr, der skulle finansieres, det kan have været elskerinder og meget andet, som vi kan læse om i danmarkshistorien, men hver evig eneste gang er øksen faldet med hårdhed oven på den slags handlemåder: resultatet har været, at den danske mønt er blevet svækket i forhold til udlandet, for fattigfolk i Danmark.

Det er åbenbart, at vi med den regering, vi har haft i de sidste 47 måneder, på ny er kommet ind i en tilsvarende historisk periode. Af de konkrete, koncise tal kan vi se, at vores gæld vokser i forhold til udlandet, at vi, til trods for at vi udenrigsøkonomisk har medvind i enhver forstand i dette land – f. eks. sørger kirkeministeren, eller hvem det nu er, for, at vi har store høstudbytter – alligevel hvert evig eneste år kører med underskud over for udlandet. Det er jo helt åbenbart, at da denne regering tiltrådte med et underskud over for udlandet, en betalingsbalancegæld på 26 mia kr., skulle vi i disse gode år have indfriet den gæld i stedet for at blive ved med at have underskud, underskud og atter gældsætning. Og baggrunden er den samme som for tidligere regenters fejltagtigheder, at man simpelt hen hypper sine egne kartofler, man er ligeglad med, hvordan det i øvrigt går, om man skaber orden i sin økonomi.

Det er således, at vi fra det store oppositionspartis side med vore finanslovsændringsforslag har påvist i hundredvis af ømme punkter, hvor man rutter med pengene, om det så er over minister Lise Østergaards budgetter eller det er over kulturministerens. Vi har påpeget kommunalrådsfolks rejser, rådhusbyggeri osv., hvordan vi handler i strid med den økonomiske bærekraft for Danmark i øjeblikket. Vi må derfor med stor uro forudse, at straffen bliver den samme i denne omgang, som den har været tidligere.

Det er da muligt, at finansministeren i sit overmod vil lade sig slå til ridder og hænge et valgsprog, et skjold, op på Frederiksborg slot, og på det vil ganske givet så komme til at stå: »Après moi la déluge», efter mig syndflodinden. Det er simpelt hen det, som karakteriserer denne regering.

Der er en afgrund mellem den snusfornuftige, første socialdemokratiske finansminister, Carl Valdemar Bramsnæs, og den mand, der forhåbentlig i historien vil blive betegnet som den sidste socialdemokratiske finansminister. Men vi andre, som virkelig har behov for at hjælpe på den danske økonomi og ikke bare lade det hele drive ansvarsløst rundt, som regeringen gør, vil da så gerne have, at det ikke bliver alt for hårdt at falde ned i den afgrund, og da må vi jo erkende, at det, som drøftes i dag, er noget af det, der kan afbøde, at faldet bliver alt for grusomt, alt for hårdt, for nok er det sådan, at både den nuværende undervisningsminister og hendes forgænger og mange andre på den kant i det politiske liv absolut ikke kan lide Store Bastian'er, men det er skam således, at man i den økonomiske politik, der føres i dette land, har brug for de Store Bastian'er, som fra to sider skræmmer til, at man ikke handler alt for meget mis med Danmark. Den ene er frygten for, at flere vælgere strømmer over til liste Z, og den anden, at nok har vi et dårligt socialdemokrati i Danmark, men vi har da heldigvis et godt socialdemokrati i Tyskland, som via det samarbejde, vi taler om i øjeblikket, holder regeringen væk fra at styrte alt for hårdt og alt for brutalt og alt for væmmeligt ned i afgrunden.

Selvfølgelig er det for en generation som den, en gammel mand som jeg hører til, der er vokset op i skyggen fra 1864 og er blevet modnet i 1940'ernes Danmark, selvfølgelig ækelt nu at måtte erkende, at tingene udvikler sig på en sådan måde, at vi må sige, at en af de få støtter, som vi har, for at det ikke skal gå alt for galt med den danske økonomi, er Tyskland og det tyske regime. Men det er nu engang sandheden, og selv om sandheden er ækel, må man se den i øjnene. Det kan ikke nytte noget, at man forsøger følelsesflortagtigt at svøbe sig ind i noget, som ikke er i overensstemmelse med rigtigheden.

Når det har kunnet forme sig sådan, at denne Store Bastian har kunnet komme til at fungere, beror det på, at vi blev medlem i 1972 af den da oprettede valutaslange, og i hvert tilfælde når vi ser på det her 7 år efter, kan vi se, at det var en historisk rigtig beslutning, den daværende socialdemokratiske regering traf her i Danmark. Vi kan nu se, at den valutastabilitet, som havde præget de foregående godt og vel 150 år, blev afgøren-

[Glistrup]

de forrykket med de forvirrede begivenheder, som fandt sted med udgangspunkt i verdens mægtigste supermagt i slutningen af året 1971, og at det derfor, da de faste valutakurser ikke længere kunne fungere, var godt og lykkeligt, at Danmark kom ind i slangen i 1972.

Memoirelitteraturen er ikke nået så langt frem endnu, derfor kan vi vel ikke med sikkerhed sige, hvad baggrunden var for, at vi gjorde det, men jeg er alvorligt bange for, at denne den ene af de lykkelige begivenheder i Danmark i 1972 skyldtes, at lykken var bedre end forstanden, at man ikke havde blik for, hvad det var for et tidevandsskifte, man stod i rent valutarisk på det pågældende tidspunkt, men at det bare kom ind som et led i den indrepolitiske kamp op imod folkeafstemningen den 2. oktober 1972, at vi blev hægtet på for at komme ind i det samarbejde, som den daværende regering gerne ville have os ind i. Men vi må i hvert fald konstatere, at vi kom ind i det, og når den valuta-stabilitet, som slangen var og er udtryk for, er lykkelig for Danmark og er endnu lykkeligere for Danmark nu om dage, end den har været i tidligere slægtled, så beror det jo på, at velstanden, den sociale standard, her i Danmark i meget vidt omfang hænger sammen med, at vi kan få udviklet en stor og god udenrigshandel. Men det er jo ikke nogen hemmelighed, at hvis vi, da vi kom ud i de enorme valutariske kursudsving, ikke havde haft storebroder Tyskland at støtte os til – for det er jo det, vi har som en bivogn dér i valutastangen – havde vi haft endnu større og værre udsving for den danske krone. Vi havde haft masser af tilfælde, hvor danske virksomheder måtte gå konkurs, ikke fordi de havde dårlige varer, ikke fordi de blev drevet dårligt, men som følge af de valutakursvingninger, som mere eller mindre tilfældigt kom fra den ene uge til den anden som følge af de begivenheder, der finder sted ude på verdensvalutabørserne. Konkurser kan selvfølgelig som samfundets skraldemænd være noget fornuftigt og godt, når de rammer virksomheder, som ikke lever op til tidens krav, men det er ikke noget, som vi skal være glade for, når de skyldes den slags udefra kommende omstændigheder, som har deres følgevirkninger i forhold til underleverandører, personale, andre kunder osv. Hvis man først én gang har fundet ud af, at når

man skal til at betale en regning på så og så mange hundrede tusinde schweizerfranc, og det pludselig viser sig, at man skal betale 50 eller 70 pct. mere for schweizerfrancen, så afskrækkes man fra at tage nye internationale handler, og derfor er den omstændighed, at vi kom ind i denne slange og derigennem fik skabt stabiliteten, værdifuld.

Det er ikke, fordi jeg deler den ofte udtrykte bekymring for, at der sidder nogle fåle multinationaldirektører eller andre rundt omkring i verden, der ondskabsfuldt spekulerer ud, at nu skal han eller hun absolut ramme den danske krone, for det er ærlig talt en selvoverturering at vurdere den danske krone til at være så væsentlig i international sammenhæng. Nej, det, der simpelt hen er forholdet, er, at med den svage danske økonomi, vi har i kraft af den økonomiske politik, som denne regering har ført i nu snart 4 år, står vi sådan, at der ikke skal meget store dønninger til ude på verdenshavet, når en oliesheik finder på at flytte sine penge fra en amerikansk til en schweizisk bank eller den anden vej og der så skal foretages reinvesteringer og trækkes andre investeringer hjem, før den lille danske jolle ude på verdensvalutahavet meget let kommer til at slingre og eventuelt gå til bunds, og da er det meget, meget værdifuldt, at vi gennem valutastangen har redningsskibet i Bundesbank til rådighed.

Det er ikke sådan, at det er nogen trylleslange, vi er blevet medlem af. Når vi måned efter måned, år efter år fører inflationspolitik og arbejdsløshedspolitik, når vi ikke udnytter ressourcerne osv. her i dette folketing, må vi selvfølgelig risikere, at vi ikke kan holde valutakurserne helt stabile, men vi kan stort set holde dem stabile over længere perioder.

Det er med stor beklagelse, fremskridtspartiet har måttet konstatere, at uanset vort medlemskab af valutastangen er der inden for de sidste par år ved fire lejligheder sket det, at vore tre stormogulstore H'er har måttet indskibe sig i flyvemaskinen ned til Frankfurt og fået besked om at nedskære den danske krone, på samme måde som vores udenrigsminister i 1940'erne måtte tage dampetoget ned til rigshovedstaden Berlin og få foreløst, hvad han skulle gøre.

Men medens Danmark var uskyldig i, at Scavenius måtte foretage disse rejser, var situationen jo unægtelig den anden for de devallueringer, vi i øvrigt har været ude for. Og

[Glistrup]

det, vi så taler så meget om i dag, nemlig EMSen, er jo bare en videreudbygning af slangen. Der er ikke noget principielt nyt i den EMS, som vi nu går ind i. Det er en forstærkelse af slangen, og når slangen var god, så er EMSen også god. Bevares, der er nogle snurrepiberier med, at man af hensyn til et andet medlemslands grandeur skal lave noget teknikalitetspræget med, hvordan man skal beregne, hvornår man passerer de forskellige tærskler, og der var lidt ekstra omkostninger ved at komme ind i EMSen, fordi Irland og Italien udnyttede det til at afpresse, men den frygt, som vi alle sammen nærrede den 4. og 5. december 1978, hver gang vi med rystende hænder og bævende kroppe åbnede for timeyhederne, for, hvad der nu kunne ske af ulykker ved, at den statsminister, som vitterlig ikke er nogen ørn på disse områder, sad og forhandlede med de otte andre, den frygt er der ikke nogen basis for, der er ikke noget at have den i, og vi må ærligt erkende, at selv om vi nok, hvis vi selv havde fået lov til at skrive EMS-statutterne, kunne have skrevet dem bedre, havde en fremskridtsstatsminister, der havde siddet til forhandlingerne i Bruxelles den 4. og 5. december 1978, ikke med Danmarks svage udgangsposition nået et bedre resultat end det, som vores statsminister nåede, og derfor må vi sige, at dette var tilfredsstillende. Det havde været rart f. eks., om vi havde fået nogle bedre løsninger som f. eks. dem, Frankrig nu arbejder for vedrørende de agromonetære beløb, men det er ikke således, at vi kan have nogen virkelig baggrund for med den svagheit, der ligger til grund for dansk økonomi, at kritisere EMSen, og derfor støtter fremskridtspartiet, at regeringen har tilsluttet sig EMS-systemet.

Ellemann-Jensen (V):

Det foregående indlæg har vi jo hørt en del gange før, men med alle de forespørgselsdebatter, vi efterhånden har, kan et vist genbrug jo være på sin plads.

Hr. Ib Nørhund indførte begrebet eurovolapyk her i salen. Af hr. Glistrups bemærkninger om, at de udenrigsøkonomiske vilkår for Danmark er de bedst tænkelige, kan der gives en endnu klarere karakteristik: det er volapyk. Det er jo netop baggrunden for, at det kan være i Danmarks interesse, at der bliver skabt en mere varig stabilitet i det in-

ternationale valutasystem. Oprettelsen af det europæiske valutasystem, EMS, kan medvirke til en sådan udvikling, og derfor har vi i venstre støttet en dansk tilslutning til EMS.

Vi finder, at når der skal føres valutapolitik her i landet, skal det ske på et realistisk grundlag, og det vil sige med de bindinger og de forpligtelser både indadtil og udadtil, der følger deraf, for på valutapolitikens område kan vi ikke tillade os selvstændige eksperimenter. Vi finder det væsentligt, at der er en nødvendig parallelitet i udviklingen af EFs samarbejde på valutapolitikens område og i den økonomiske politik i øvrigt. Derfor er vi tilfredse med, at EMS skal gennemføres gradvis over en længere periode, og vi vil opfordre regeringen til at arbejde for, at det økonomiske samarbejde mellem EF-landene i denne periode bliver udviklet mest muligt.

Et valutasamarbejde er jo ikke meget værd, hvis det ikke bliver ledsaget af et samarbejde omkring hovedlinjerne i den økonomiske politik, ja, sådan et valutasamarbejde kan ligefrem vise sig farligt eller i hvert fald uhensigtsmæssigt for den økonomiske stabilitet, hvis det bliver ført løsrevet fra økonomiske realiteter. Derfor finder vi det så væsentligt, at man inden for rammerne af EF-samarbejdet fortsat stiler imod at få gennemført en koordinering af hovedlinjerne i medlemslandenes økonomiske politik. Hvis det lykkes, vil EMS have ydet et værdifuldt bidrag til det europæiske samarbejde og til de enkelte landes muligheder for at sikre økonomisk vækst og fuld beskæftigelse.

I denne forbindelse er det nok nødvendigt især at understrege betydningen af en parallel udvikling i valutasamarbejdet og i EFs regionale samarbejde, for det er klart, at en nærmere binding af medlemslandenes indbyrdes valutakurser vil kunne give problemer for de svageste regioner, og i en rimelig overgangsperiode bør disse problemer afbødes ved en solidarisk indsats fra de andre medlemslandes side. Vi ser det som noget positivt, at der som led i etableringen af grundlaget for EMS også blev givet tilsagn om bistand til de svageste inden for det nye samarbejde, og det er vigtigt, at det princip bliver holdt levende, for ellers risikerer vi, at grundlaget for valutasamarbejdet smuldrer bort.

[Ellemann-Jensen]

Vi beklager naturligvis, at det ikke viste sig muligt som planlagt at starte EMS her ved årsskiftet, men vi har da samtidig forståelse for i hvert fald nogle af de ønsker, der er rejst fra fransk side i forbindelse med denne udsættelse. Frankrig har jo ønsket at få klarhed over problemerne omkring de monetære udligningsbeløb i den fælles landbrugs politik og har bl. a. konkret krævet, at der skal laves en tidsbegrænsning for eventuelle nye monetære udligningsbeløb.

Det er et krav, som vi gentagne gange har været inde på fra dansk side. Vi har vel i Danmark en principiel interesse i, at der sker en egentlig afvikling af de monetære udligningsbeløb, som er med til at forvride konkurrencen på EFs marked for landbrugsvarer. Der er ingen, der kan være interesseret i et system, der præmierer de mindre effektive producenter, men det er også indlysende, at en afvikling vil forudsætte mere stabile valutaforhold, og derfor er det så væsentligt, at der hurtigt kommer afklaring på de problemer, der hindrer iværksættelsen af EMS.

I aftalerne om EMS bemærker vi med tilfredshed, at der nu bliver stillet nye internationale kreditter til rådighed for Danmark. Det fik hr. Ib Nørlund til at drage alvorlige historiske paralleller og til at citere Goethe: und bist du nicht willig, så får du én oven i nødden. Og det er egentlig en misforståelse af situationen omkring de krav, der kan blive stillet i forbindelse med ydelse af kreditter.

Vi fik jo understreget af økonomiministeren, at der ikke sker nogen ændringer i de økonomisk-politiske forpligtelser, der kan knytte sig til forskellige af de kreditter, der bliver ydet. I virkeligheden er situationen den, at den binding, der kan eksistere i international økonomi, er endnu større for det land, der overhovedet ingen kreditmuligheder har, end for det land, der er i stand til at trække på nogle kreditter. Det land, der slet ingen kreditmuligheder har, er langt værre stedt og er langt mere bundet i sin økonomiske politik end det, der inden for rammerne af et samarbejde kan få nødvendige kreditter stillet til rådighed. Derfor skulle hr. Ib Nørlund såmænd ikke have citeret Goethe, hr. Ib Nørlund kunne være gået til Mattæusevangeliet kap. 12, v. 30: »Hvo som ikke er med mig, er mod mig.« Og i sådan sammenhæng må det gælde for os om at være med, om at

være med til at få de muligheder, som eksisterer for at få kreditter.

Mens vi er glade for kreditterne, kan der måske være grund til en vis bekymring for, at man nu, tilsyneladende da, er ved igen at placere guldet centralt i valutasystemet. Det er fremgået af presseforlydender, at centralbankcheferne i EF nu vil anbefale, at guld skal værdisættes i forhold til de foregående 6 måneders markedspris. Det er da let at forstå, hvilke interesser der kan ligge herfor hos nogle medlemslande, der i særlig grad har placeret deres valutareserver i guld, men vi finder det ikke desto mindre uheldigt, at man på ny lader guld som dette usikkerhedsэлемент vinde indpas i et valutasystem, der dog gerne i dag skulle kunne bygge på mere raffinerede elementer end et tilfældigt og barbarisk metal, der, som vistnok nationalbankdirektør Hoffmeyer engang har sagt, primært bør anvendes til at blive hængt om halsen på damer — m/k naturligvis.

Det er klart, at et formål med anvendelsen af ECU som en indbyrdes betalingsenhed kan være ønsket om at få mere stabile kursforhold over for den amerikanske dollar, og i det omfang ECUen med tiden kan udvikle sig til at blive en egentlig parallelvaluta og en international reservevaluta, kan man godt tænke sig, at nogle vil opfatte dette som en trussel imod den amerikanske valuta. Vi finder det væsentligt, at det europæiske valuta-samarbejde bliver gennemført på en sådan måde, at det ikke af USA kan opfattes som en trussel mod dollaren, men tværtimod som en støtte i en situation, hvor dollaren alt for længe har båret alt for tunge byrder i det internationale valutasystem.

Vi beklager, at Norge ikke har ønsket at deltage i det nye europæiske valutasamarbejde, og at Norge i øvrigt har valgt at træde ud af slangesamarbejdet. Det er da klart, at for Danmark måtte det give anledning til overvejelser, at både Norge og Sverige valgte at stå uden for det valutasamarbejde, som vi selv deltager i, men de overvejelser måtte også føre til som noget helt naturligt, når man afvejer alle de forskellige muligheder, at vi valgte at gå med i EMS. Men det er jo en betydelig del af Danmarks eksportmarkeder, som står uden for den kreds af lande, der fra starten har valgt at ville være med, når EMS begynder at køre. Vi må også beklage de britiske forbehold, men må i øvrigt håbe, at det

[Ellemann-Jensen]

lykkes at skabe sådanne økonomiske tilstande, at også briterne vælger at deltage i samarbejdet.

Indtil videre ser det desværre ud til, at Norge og Sverige vil stå udenfor, men at de dog agter at holde deres valutapolitik tæt op ad den kurs, der følges af EMS, og vi må håbe, at det kan holde. Vi bør meget nøje følge udviklingen, for det er klart, at det kan skabe vanskeligheder for Danmark, hvis man forestiller sig en situation, hvor nogle af vore væsentligste eksportmarkeder, først og fremmest Storbritannien og Sverige, vælger at føre en væsentligt anderledes valutapolitik, end vi gør. Derfor vil vi opfordre regeringen til at arbejde for, at så mange lande som overhovedet muligt og så hurtigt som muligt bliver inddraget i det europæiske valutasamarbejde. Samarbejdet må, mener vi, tilrettelægges på en sådan måde, at det står åbent for andre, og her vil vi lægge særlig vægt på, at de nordiske lande kan blive inddraget.

Statsministeren nævnte herfra det politiske ansvar, man påtager sig, når man deltager i EMS, og vi er enige i statsministerens understregning af dette meget vigtige punkt. Vi mener, at den lære, man drog i årene med et fast valutakurssystem, ikke må gå i glemmebogen. Hvis man vil en mere stabil udvikling i valutakurserne, må man også leve op til de forpligtelser, som det lægger på det enkelte lands økonomiske politik. Man må ikke tro, at man kan fastholde en stabil valutakurs, samtidig med at omkostningerne får lov til at løbe hurtigere, end de gør i omverdenen, og hvis man alligevel prøver at holde fast på valutakursen, skaber man jo en uholdbar situation, der før eller senere vil give en ganske ubehagelig overraskelse for borgerne i det land, der prøver at køre en sådan politik.

I den forbindelse må jeg nævne, at vi finder, at systemet med disse såkaldte divergensindikatorer er en væsentlig nydannelse, for det betyder, at det ikke længere primært skal være de svage valutaer, som bliver presset til at foretage sig noget, hvis de kommer til at fjerne sig for langt fra andre, men derimod at man nu tydeligere får afsløret, hvem det egentlig er, der bryder mønsteret i kursudviklingen. Vi håber, at dette system vil kunne fungere, og vi håber også, at det vil få praktisk betydning, sådan at der virkelig bliver foretaget indgreb til sikring af en stabil

udvikling, hvis nogle kommer til at bryde mønsteret.

I det hele taget finder vi i venstre, at spørgsmålet om ændring af valutaernes indbyrdes værdi i stigende grad må blive et fælles anliggende inden for rammerne af EMS, og det vil også være en naturlig følge af den planlagte gradvise sammenlægning af EF-landenes valutaeserver.

Det står, som jeg var inde på før, helt klart, at vi med vores tilslutning til EMS accepterer store krav om en økonomisk-politisk disciplin her i landet. Det vil ikke være holdbart i længden, hvis vi tillader vore hjemlige omkostninger og vores forbrug at udvikle sig på en sådan måde, at vores gældsætning i udlandet fortsætter, og derfor er der en snæver forbindelse mellem Danmarks deltagelse i EMS og målsætningen i regeringens økonomiske politik, nemlig en fortsat nedbringelse af underskuddet på betalingsbalancen.

Det er en proces, som vi under alle omstændigheder skal igennem på et eller andet tidspunkt. Vi kan ikke blive ved med for tid og evighed at forøge vores gældsætning i udlandet. Som medlemmer af EMS vil vejen blive lettet for os. Der bliver spændt nye sikkerhedsnet ud under Danmark på den vanskelige vej henimod en bedre økonomisk balance, men en deltagelse i EMS betyder ikke, at der kan ske en lempelse af de meget strenge krav, som de økonomiske realiteter stiller Danmark over for, og vi finder det væsentligt at slå fast, at EMS ikke er en ny sovepudder, som Danmark får overrakt udefra.

Kjelgaard (KF):

Jeg vil gerne indledningsvis erklære mig enig med hr. Kjeld Olesen i hans bemærkninger til hr. Ib Nørlund. Den kapitalistforskrækkelse og de skæbnesvangre konsekvenser, hr. Ib Nørlund kørte frem med, har vistnok ikke ret meget hold i virkeligheden.

Jeg skal ikke gennemgå Det europæiske Råds resolution af 5. december 1978 om indførelsen af det europæiske monetære system, EMS, og spørgsmål i forbindelse hermed. Det betragter jeg som regeringens opgave, og jeg vil gerne takke statsministeren og økonomiministeren for de redegørelser, vi fik for lidt siden.

[Kjølgaard]

Jeg vil i stedet gerne pege på et par af de forhold, der, så vidt jeg kan skønne, spiller en endog stor rolle for Danmark.

Desværre sluttede valutamarkedene i 1978 præget af betydelig uro, og trods ihærdige bestræbelser, især inden for EF, på at etablere ordninger, der kan stabilisere forholdene, er der her i januar måned ikke så forførdelig klare tegn på, at 1979 vil markere afgørende bedring i retning af mere stabile valutaforhold.

Dollaren har sin store del af skylden for uroen. Prisforhøjelserne i december på olie og den politiske uro i Iran har svækket dollaren, og en lidt faldende dollarkurs også i den nærmeste fremtid forekommer ikke usandsynlig.

EMS, som skulle have været iværksat fra nytår, blev ikke til noget. Det er beklageligt, ligesom det er beklageligt, at England tilsyneladende ikke vil være med, og at Norge har forladt det oprindelige slangesamarbejde. Frankrig har midlertidigt sagt fra på grund af uenighed om EFs landbrugspolitik, og som det ser ud i øjeblikket, kører vi videre på den gamle valutaslange, der er mere eller mindre punkteret og nu kun indeholder DM, gylden, belgierfranc og danske kroner. Men forhåbentlig kan slangen holde luften, indtil EMS kommer i gang, for det forholder sig vel sådan, at selv om EMS er udskudt lidt, vil EF-landene, også England, forsøge at tilstræbe en rolig indbyrdes valutakursudvikling i det bebudede nye systems ånd. Det har jeg forstået er hensigten, men jeg vil gerne spørge regeringen: forholder det sig sådan? Forsøger man trods sammenbruddet i første omgang at tilstræbe en rolig indbyrdes valutakursudvikling i systemets ånd?

Jeg vil også gerne spørge regeringen om et par andre forhold.

For det første vedrørende landbrugspolitikken, som tilsyneladende er årsag til, at Frankrig er tilbageholdende: er der reelle forhandlinger i gang om ændrede regler inden for landbrugsområdet, og vil disse ændringer i givet fald komme Danmark til gode? Hvad er den egentlige årsag til, at England holder sig tilbage? Det kunne se ud, som om der foregår et taktisk spil, og at Frankrig måske er villig til at give England indrømmelser både på landbrugs- og på fiskeriområdet, måske til skade for Danmark. Hvad vil regeringen gøre, og hvad kan rege-

ringen gøre for at forhindre, at noget sådant sker?

Vi har mistet Norge i slangesamarbejdet uden at få andre med. Frankrig og England er tilbageholdende, og så vidt jeg kan skønne, udgør de tilbageværende valutaer i slangen kun ca. 25 pct. af Danmarks udenrigshandel. Er slangesamarbejdet egentlig noget værd, som det ser ud i øjeblikket, uden Norge, uden England, uden Frankrig, medmindre man inden for EF tager hensyn til hinanden og justerer kursudsvingningerne i forhold til hinanden? Risikerer vi, som det ser ud i øjeblikket, at den danske kroners kurs udvikler sig sådan, at Norge og Sverige, som har fundet deres egne melodier, bliver endnu større konkurrenter på de traditionelle danske markeder?

Jeg håber, regeringen vil kunne svare positivt på disse spørgsmål, og at den gør alt, hvad der overhovedet er muligt, for at få de mere kontrære samarbejdspartnere, Frankrig og England, til at tilslutte sig systemet hurtigst muligt. Og det var også ønskeligt at få både Norge og Sverige med, for det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi i det konservative folkeparti er tilhængere af et bredt økonomisk samarbejde på europæisk og internationalt plan.

Vi er tilhængere af EMS-systemet, vi er tilhængere af stabile valutaforhold, så der heller ikke på det område kommer uheldige overraskelser for dansk erhvervsliv. Vi er ikke mindst tilhængere af det, fordi samarbejde med andre lande og andre valutaer nødvendigvis må medføre en betydelig højere grad af økonomisk disciplin, end vi hidtil har set. Jeg var inde på dette forleden under debatten om renten og udlånsloftet, og det er måske netop det stik modsatte synspunkt, hr. Ib Nørlund gav udtryk for.

Jeg opfordrer regeringen til at gøre alt, hvad der er menneskeligt muligt for at få samarbejdet til at fungere, uden at det skal blive på bekostning af dansk erhvervsliv, herunder fiskeri og landbrug, for det er nødvendigt, at Europa står sammen om en fornuftig udvikling, ikke mindst i forhold til andre økonomiske fællesskaber, OPEC, COMECON osv.

Jeg vil ønske, at forkortelsen EMS ikke bare kommer til at stå for det europæiske monetære system, men også for et effektivt, meningsfyldt system, der betyder for det of-

[Kjelgaard]

fentlige, at ekstravagance må stoppes, der betyder for danske varer, at efterspørgslen markant stiger, der betyder for dansk industri, at eksportens muligheder stabiliseres, og endelig at Europa manifesterer sammenhold, der resulterer i endnu mere stabilitet.

Melchior (CD):

Vi passerer meget snart første halvdel af denne folketingsssamling rent tidsmæssigt, men sandelig og forhåbentlig ikke arbejdsmæssigt. Ser man på ugeplanerne og dagsordenerne, således som de har formet sig siden nytår og endda også i december, er der megen tomgang. Hvis ikke der var denne flid blandt folketingets partier og medlemmer med hensyn til at fremsætte private lovforslag og stille disse herlige forespørgsler, ville regeringens tøven blive sat yderligere betydeligt i relief. Men o.k., vi er jo tålmodige, og jeg spår på ny, at det trækker op til et nyt stort påskeforlig, det har man jo kendt før i dansk politik. Nu har vi haft nogle år med augustforlig, men nu er det ligesom gået af mode, og nu trækker det altså op til påskeforlig. Jeg vil forudsige, at efter trepartsforhandlingerne kommer der fem-, seks- eller syvpartiforhandlinger, idet jeg går ud fra, at de meget betydelige lovsager, der forestår, ikke vil blive søgt gennemtromlet af regeringen med dette bekendte knebne flertal, som eksisterer – hvis det eksisterer.

Imens træder vi altså vande og har forespørgsler, hvor vi siger det til hinanden, som vi har skrevet artikler om i ugerne forud, og det kan vel ikke undre nogen, hvis denne debat ikke kaster nyt lys over hverken de historiske begivenheder, fremtidsperspektiverne eller indebyrden af det europæiske monetære system. Ikke desto mindre skal forespørgerne sandelig da have kredit for deres initiativ, idet det emne, som er på dagsordenen i dag, uanset at vi holdt økonomiske forelæsnings herinde også under rentedebatten i torsdags, er et i høj grad vedkommende emne, som vil gå over i både den økonomiske og den almene historie, hvis det udvikler sig, som mange af de tidligere ordførere har troet, og som jeg også tror det vil.

For CDs vedkommende har vi ikke særlig trang til at gentage det, vi har sagt og skrevet så mange gange i de senere år, allermest i sidste halvdel af 1978, om disse ting. Vi be-

tragter EMSen som en styrkelse af EF, og det er allerede for os fuld grund til at bakke op bag den. Men som med de fleste EF-sager er det så heldigt, at det tillige er en styrkelse af, hvad skal vi sige, den lokale økonomi, af den danske krone og valutasituation, og ikke mindst er EMSen en støtte for erhvervslivet, ligesom slangen hidtil har været det.

Det er enorme bekymringer, der har været, og tab, der er lidt i 1978 på grund af valutakursernes svingninger. For købere som for sælgere og for låntagere har der været denne nervøsitet, og mange i øvrigt veldrevne virksomheders firmaregnskaber er blevet totalt ødelagt på grund af tab, som man ikke kan bebrejde den pågældende virksomheds ledelse eller deres bankforbindelses rådgivning. Bevares, der kan naturligvis også spekuleres i disse valutasingninger og ind imellem tages fortjeneste hjem på dem, men det er mit partis politik, at vi ønsker stabilitet på dette område. De indtægter, vi skal skaffe os, skal skaffes ved en grundig planlægning, en fornuftig styring og en betydelig stabilitet og ikke ved en chancesejls, hvor man så kan råbe hurra, hvis man tilfældigvis får en gevinst, men som medfører frygtelige migræneanfald, så længe man ikke ved, hvad vej det vil gå. Det er ikke på den måde, dansken er vant til at tjene sine penge. Der er for os ingen tvivl om, at det udvidede slangesamarbejde i EMS vil give al den stabilitet, som det er muligt at hidføre.

Vi ser i CD ingen unionsspøgelser, og jeg kan tilføje, at vi ser intet spøgelse i en union. Vi ser meget gerne, at den europæiske familie samarbejder meget tæt, og det kan man naturligvis ikke gøre, uden at det også gælder på det valutariske område. Når man første gang er ude for at rejse fra kyst til kyst i USA, er det en fascinerende oplevelse, at det er de samme pengesedler, de samme dollars, som man købte sig i New York, som man kan købe for i San Francisco uden at skulle ind og veksle om. Jeg frygter ikke på nogen måde en tilsvarende situation i Europa, det er sandelig ikke noget, vi vil forcere frem på nogen måde, men enhver sund udvikling i denne retning – og med sund menes her én, der kan samle den fornødne opslutning af de lande, som det vil være godt for – er naturligvis at glæde sig over. Jeg vil gerne understrege hr. Kjelgaards nævnelse her af OPEC og Comecon. Det er ikke noget, Europa er

[Melchior]

alene om, men vi ville sandelig være ilde farne, hvis vi ikke var med til at arbejde sammen på det valutariske område.

Jeg kan slutte med at sige, at vi i CD har megen omsorg for statsministerens velbefindende, ikke kun af menneskekærlighed og sympati over for personen, men også fordi vi føler, at i de kommende måneder har samfundet brug for en stærk og rask statsminister, og jeg blev lidt bekymret på hans vegne, da hr. Glistrup efter at have smidt en skidtspand i hovedet på statsministeren alligevel kunne rose ham for hans og regeringens position i spørgsmålet om EMS. Jeg tror ikke, at den slags ros fra den side ligefrem er med til at forbedre statsministerens helbred, men hvis det kan hjælpe en lille kende, skal der også komme en uforbeholden kompliment fra mit parti. Vi har fra første færd med glæde fulgt og også tidligere givet udtryk for vor udelte tilfredshed med statsministerens og regeringens energiske, bevidste og velformulerede politik på dette område, både når det er blevet belyst herhjemme, og når det er sket i internationale forhandlinger. Derfor har vi i og for sig ikke andet at tilføje end lykke til. Det må tage den nødvendige tid, og nogle måneders forsinkelse er naturligvis at hilse velkommen, hvis og når det kan gøres endnu bedre.

Vi har ingenting at bemærke ud over den klare enighed, der er – det kan allerede nu aflæses – mellem et meget betydeligt flertal i folketinget. Der er ingen, der er mere emsige end os for at få EMSen. Derfor følger vi denne sag med iver, men også i tryk forvisning om, at den ligger i gode hænder.

Når nu finansministeren er blevet nævnt her for det dårliges skyld af hr. Glistrup i hans ordførertale, vil jeg da godt sige, at jeg glæder mig til at se finansministeren rask på sin plads igen.

Ole Olsen (SF):

Jeg var lidt skuffet over hr. Melchior, som jeg slet ikke synes kunne leve op til hr. Ellemann-Jensen. Jeg synes kun, at hr. Melchiors begejstring var sådan 103–104 pct., jeg troede, den nødvendigvis skulle være på 150 pct., at man ellers fik smæk. Men det er ikke min boldgade.

Hr. Glistrup kunne ikke have gjort det bedre end statsministeren, sagde hr. Glistrup.

Jeg synes nu ikke som hr. Melchior, at det er særlig slemt over for statsministeren, medmindre man ikke kan lide at blive sammenlignet med hr. Glistrup med hensyn til politikken, og det ved jeg ikke om statsministeren kan. Men hr. Glistrup kunne altså ikke have gjort det bedre. Betyder det så ikke, at S og Z er enige i den blanding, vi har og skal føre af betalingsbalancepolitik, inflationspolitik og beskæftigelsespolitik? Blandingen går som bekendt ud på, at beskæftigelsespolitik skal man slet ikke drive. Jeg kan kun sige til lykke med selskabet til statsministeren.

Det er ikke sådan, at SF ikke vil arbejde med for at skabe et vist valutarisk samarbejde, jeg vil sige et fornuftigt valutarisk samarbejde, sådan at vi kan få stabile valutakurser, det er det langtfra, det har vi gjort tidligere, og det er vi såmænd også villige til igen. Et sådant samarbejde vil naturligvis medføre restriktioner for den økonomiske politik, det er sagt gentagne gange heroppefra i dag, og det er da helt rigtigt. Men så skal det også siges, at vore muligheder efter vores opfattelse bliver så drastisk beskåret, at vi ikke føler, at vi kan føre en rimelig selvstændig økonomisk politik.

Reglen om, at vi, når vi går ind i EMS, skal anvende korrigerende økonomiske tiltag, fører til, at vi i og for sig får bevisbyrden forskudt fra Fællesskaberne over til det enkelte land. Hvis vi kommer ud i uføret, skal vi altså selv finde på at komme med nogle tiltag, og gør vi ikke det, skal vi stille til smæk hos de andre; det skal vi selv tage initiativet til.

Det er egentlig kun logisk, at den økonomiske og politiske udvikling presser medlemslandene til at gennemføre EMSen. Men hvad sagde socialdemokratiet i 1972? Det er af mindre betydning, synes vi, hvordan den tekniske afvigelse mellem slangen og EMS' kobraslange bliver. Det reelle, synes vi, er indgrebene i den danske politik.

Det fremgår nu helt klart, at man ikke gør noget som helst for at afskaffe arbejdsløsheden eller for at nedbringe den. Man vil udelukkende koncentrere sig om betalingsbalancen og inflationsbekæmpelsen. »Der vil blive anvendt en ECU-kurv-ordning,« står der her i Det europæiske Råds resolution, »som indikator til at påvise afvigelser mellem Fællesskabets valutaer. Der vil blive fastsat en »di-

[Ole Olsen]

vergenstærskel« på 75 pct. af hver valutas maksimale divergensmargen. Den skal beregnes på en sådan måde, at den indflydelse, vægtningen har på sandsynligheden for at nå tærsklen, elimineres.« Ja, det er vist i hvert fald ikke entydigt, hvad der står dér. Det viser en betydelig uafklarethed med hensyn til forslaget, og det viser også, at det må haste med, at folketinget kommer i gang med arbejdet.

Det er meget indviklede bestemmelser, vi får. Vi skal f. eks. også have et vist samarbejde med englænderne, og de har også selv nogle restriktioner på valutaen. Englænderne siger selv, at det engelske system er så indviklet, at kun nogle få eksperter i Bank of England kan finde ud af det.

Det vigtigste her er videre, at vi økonomisk og politisk bindes til Vesttyskland. Man skal være opmærksom på, at da USA så dagens lys, var det langt færre anliggender, der var fællesskabsanliggender, end der nu bliver i EF, for at vi skal kunne tale om EMSen.

Med EMSen og ECUen ligger vi meget nær en enkelt samlet møntenhed. Man siger, at EMSen hjælper på betalingsbalancen. Ja, jeg kan også godt sige, at den måske afskaffer den helt. Lolland-Falster kender ikke til betalingsbalanceproblemer over for resten af Danmark, men nissen flytter med. Det vil sige, at de reelle problemer såsom strukturarbejdsløshed har Lolland-Falster fået i stedet for at kunne føre en selvstændig valutapolitik, og det vil også sige, at vi, når vi slutter os til, må komme i samme situation som Lolland-Falster, hvis vi er uheldige. Om denne udvikling vil finde sted, vil selvfølgelig afgøres af, hvorvidt Vesttyskland vil udnytte den magt, som det faktisk får, når EMSen bliver gennemført.

Hr. Kjeld Olesen sagde, at hr. Ib Nørlund i sit indlæg lod fremstå, at han helst så alt flyde. Hr. Kjeld Olesen sagde videre, at de multinationale ville spekulere, og hr. Kjeld Olesen troede på, at EF og EMSen kan eller vil gøre noget ved de multinationale. Den nuværende miljøminister sagde i 1972, at vi skulle ind i EF for at gøre noget ved de multinationale. Det tør svagt siges, at der ikke er blevet gjort noget ved de multinationale, siden vi er kommet indenfor.

Hr. Kjeld Olesen mener, at slangesamarbejdet har hjulpet på arbejdsløsheden, sådan opfattede jeg det i hvert fald, og det vil sige:

hvordan gør vi det? Ja, vi skal lave besparelser, og derfor må man afskedige folk. Man vil med andre ord skabe beskæftigelse ved at begynde med at afskedige folk. Jeg synes nok, hr. Kjeld Olesen skulle komme med en lidt tydeligere forklaring på det.

Hr. Kjeld Olesen var enormt blid over for de monetære udligningsbeløb. Hvis ikke nogle særlig barske kendsgerninger lå bagved, ville man egentlig kunne opfatte det, hr. Kjeld Olesen sagde, som ret morsomt og latterligt.

At landbrugspolitikken er kørt i grøften, indrømmer alle vel næsten efterhånden, og det har selvfølgelig i praksis medført, at alle andre problemer også er blevet besværlige.

Hr. Ib Nørlund sagde, at vi ville miste vores selvstændighed, og flere har senere sagt det samme. Det gjorde den socialdemokratiske ordfører meget nar af. Det triste er selvfølgelig, at vi faktisk vil miste vor selvstændighed i meget vidt omfang, når vi går ind i dette forhold.

Hr. Kjeld Olesen synes at elske at forelæse om, hvordan det vil gå, hvis vi ikke kom ind i EMSen. Er det nu hr. Kjeld Olsen, der har opfundet EMSen? Hvordan kan hr. Kjeld Olesen vide, at der var sket store ulykker, hvis vi ikke var kommet ind i EMSen? Den ene dag er alt tilsyneladende godt, uden at vi er inde i EMSen – det synes hr. Kjeld Olesen også – og den næste dag, når EMSen er opfundet, bliver det forfærdeligt, hvis vi ikke gik ind i den. Jeg tror egentlig, at hr. Kjeld Olesen, der nu synes, at tøjet bliver vævet så godt, skulle undersøge, om der nu er noget tøj, eller der bliver en kejsers uden tøj. Det vil være tilrådeligt for hr. Kjeld Olesen at læse sine egne bemærkninger og sammenholde dem med, hvad der ellers er sagt i dag, for jeg tror nok, at de fleste har sagt herinde i dag, at der kom skam ikke nogen restriktioner på den danske selvstændighed, men de samme og mange andre sagde, at der i allerhøjeste grad kom indgreb over for den danske selvstændighed.

Hr. Kjeld Olesen synes, det vil være godt for inflationsbekæmpelsen, hvis EMSen bliver oprettet. Vi kan så se på, hvad der faktisk er sket, siden vi er kommet ind i EF. Ja, vi har fået en revaluering på 16 pct. Hr. Kjeld Olesen mente, det var godt, at vi var kommet ind, men jeg synes, han skulle prøve at tale med danske erhvervsfolk. Har det

[Ole Olsen]

danske erhvervsliv faktisk kunnet tåle en revaluering på 16 pct.? Det er der ikke noget der tyder på at det danske erhvervsliv har kunnet tåle, men det synes hr. Kjeld Olesen åbenbart at være ganske ligeglad med. Jeg tror, hr. Kjeld Olesen skulle prøve at vurdere situationen en gang til og se efter, om det nu virkelig har været så godt, at vi har fået denne revaluering foretaget. Det er rigtigt, at vi ind imellem har fået nogle mindre nedsættelser, og det er selvfølgelig ret kedeligt, når nogle partier her i salen både fordømmer revaluering og devaluering og mener, at begge ting er et angreb på menneskeheden.

Vi kan så i den nærmeste fremtid forestille os, hvordan handlingsforløbet vil blive, når Danmark har tilsluttet sig EMS-systemet i den udformning, hvori det nu foreligger. Der bliver automatisk støtte til den linje, der kræver en stram økonomisk disciplin, hvis det skal lykkes. Det er sagt heroppefra, og jeg er såmænd ikke i tvivl om, at det mener både socialdemokratiet og venstre.

SV-regeringen har således fået et udefra kommende argument, der skal bruges for en strammere indkomstpølitik, når der skal diskuteres indkomstpølitik her i landet, hvilket meget sandsynligt skal ske i forbindelse med overenskomstsituationen i år.

Niels Hølge Petersen (RV):

Jeg vil gerne indlede med at beklage, at regeringen ikke selv fandt det rigtigt at give en redegørelse til folketinget med mulighed for efterfølgende debat om dette spørgsmål. I betragtning af spørgsmålets betydning er det rigtigt, at folketinget får mulighed for at diskutere EMS, og det er egentlig utroligt, at andre partier er nødt til at tage initiativ til, at en sådan debat kan finde sted. Vores medunderskrift på forespørgslen i dag er alene dikteret ud fra det synspunkt, at et så væsentligt anliggende bør folketinget selv sagt have mulighed for at diskutere.

Derimod vil jeg ikke diskutere sagen med et negativt fortegn, men tværtimod med et positivt. Hvis EMS-systemet sættes i værk, er der efter min opfattelse tale om et fremskridt, som kan få betydning for den økonomiske udvikling ikke kun i Europa, men også i den øvrige del af verden.

Det, der rammer den internationale økonomi hårdt i disse år, er bl. a., at verdens-

handelen lider stærkt under de usikre valutakurser. Valutasvingningerne og uroen er en selvstændig årsag til det økonomiske tilbageslag, som man har oplevet i verden i de senere år.

En stabilisering af de internationale valutaforhold vil i sig selv kunne være et værdifuldt bidrag til at vende den udvikling og skabe et andet økonomisk klima i verden som helhed, og det har jo ikke mindst interesse for en handlende nation som Danmark at søge at bidrage til, at valutaforhold i hvert fald ikke skal stå i vejen for en bedring af de økonomiske udsigter.

Også internt i den europæiske samhandel er de kraftige valutaudsving en stor ulempe. Eksportører i de europæiske lande, der ønsker at eksportere til andre europæiske lande, er i disse år belastet med den ekstra usikkerhed, der knytter sig til den valutariske uro. Hvad der i forvejen kan være besværligt nok i eksportarbejdet, vanskeliggøres ved, at eksportører i disse år også skal være eksperter på valutakurser, hvad de jo ikke alle er.

Der lides tab og tjenes også undertiden store gevinster ved valutaudsvingene. Ingen af delene er der i og for sig nogen som helst der kan have nogen interesse i, mindst af alt den økonomiske udvikling, som sættes tilbage på grund af usikkerheden om kurserne.

Så vil jeg gerne fremhæve et andet argument, der også taler for, at det er i dansk interesse at få udviklet det europæiske valutariske samarbejde. I det øjeblik det valutariske samarbejde udvides, som der her er tale om, og kommer til at bestå ikke kun af de nuværende slangelande, men også principielt af Frankrig, Italien og Irland, er vores afhængighed af den stærke DM en lille smule mindre. Vores økonomiske sammenknytning med Tyskland er under alle omstændigheder, således som vores udenrigshandel er skruet sammen og med den betydning, DM har i den internationale samhandel, meget stor, men vores afhængighed er en lille smule mindre. Det synspunkt har ikke været nævnt, men jeg synes, det fortjener at blive fremhævet.

Endelig repræsenterer indførelsen af EMS en mulighed for at rette et slag imod det system med monetære udligningsbeløb, som EFs landbrugspølitik og landbrugssamarbejdet belastes med i disse år, og som er en ekstra byrde på et system, som det i forvejen er

[Niels Helveg Petersen]

besværligt at håndtere. Vi hilser det meget velkommen, hvis resultatet skulle blive, at der i forbindelse med etableringen af EMS kunne ske en sanering af de monetære udligningsbeløb, både de eksisterende og også mulige fremtidige.

Det, der bliver kernen i diskussionen om EMS, er spørgsmålet, om dette forøger eller formindsker vores afhængighed af udlandet. Rent formelt sker der ikke væsentlige ændringer i vores afhængighed i forhold til det nuværende slangesamarbejde. Der er aftalt konsultationsprocedurer af forskellig art svarende til dem, man har inden for slangesamarbejdet. Der er ikke tale om nogen egentlig udvidelse af formelle beslutningsbeføjelser, som, skal vi sige overføres fra danske myndigheder til udenlandske myndigheder, og noget sådant har, så vidt jeg har kunnet høre, heller ikke været påstået.

Reelt er situationen imidlertid den, at vi, netop når det drejer sig om valutaforhold, er overordentlig stærkt afhængige af udlandet og derfor også afhængige af, om det lykkes at gennemføre en sanering af det internationale økonomiske system, som jo har været stærkt belastet af olieprisstigningerne, af de store midler, der især i årene efter de store olieprisstigninger blev overført fra de vestlige landes økonomi til de olieproducerende lande. Dette har verdensøkonomien endnu ikke rigtig forvundet.

Jeg synes også, det skal siges i forbindelse med denne diskussion om afhængigheden, at den værste af alle verdener er den valutatiske uro, som vi har levet med og oplevet gang på gang især inden for netop de sidste 3-4 år. Det er den værste af alle verdener, fordi den belønner de forkerte og straffer de forkerte. Den belønner ikke de mennesker, der koncentrerer sig om at fremstille varer og sælge dem i udlandet, men belønner dem, som har indsigt i irgangene i valutasyttemerne, og det er som regel ikke dem, der producerer.

Forskellen mellem EMS og slangesamarbejdet er faktisk ikke så forfærdelig stor, men de forskelle, der er, er til det bedre. Kreditmulighederne forøges, hvad der forekommer mig at være en nødvendighed for at EMS kan have nogen troværdighed over for omverdenen. Solidariteten bliver derved også noget større, bl. a. igennem den mulige oprettelse af fonden, hvor landene indskyder

dele af deres valutareserver. Det er også en forbedring, at man vil prøve på at sætte i værk det indikatorsystem, som har været omtalt, og som er svært forståeligt, men som, så vidt man kan skønne, grundlæggende bygger på, at hvor der skal ske justeringer i den økonomiske politik, er det ikke kun de svage valutaer, der kunne være i fare for devaluering, der har forpligtelse til at træffe foranstaltninger, men også de stærke valutaer.

Om et sådant system havde været sat i værk og været effektivt, så ville det have betydet, at Vesttyskland ikke i en meget lang årrække, sådan som det nu har været tilfældet, kunne have oparbejdet stadig større overskud på sin betalingsbalance og i forhold til de øvrige EF-lande, uden at det ville have fået indikatorlampen til at lyse og sætte søgelys på udviklingen i den vesttyske økonomi. Som det nu er foregået, er det de svage lande, der i alt væsentligt har måttet bære byrden ved uroen. Indikatorsystemet vil, hvis det sættes i værk og bliver effektivt, bidrage til at skabe mere afbalancerede forpligtelser inden for valutasamarbejdet.

Det er efter radikal opfattelse en klar svaghed ved EMSen, at hverken Sverige eller Norge eller Storbritannien er med. Det må være en klar dansk interesse, således som det også fremgik af økonomiministerens tale her i dag, at Sverige og Norge får mulighed for tilslutning på et senere tidspunkt, og at man gør, hvad man kan for at holde døren på klem. Til gengæld må man nok sige i denne diskussion om de svenske og norske valutaer, at der, så vidt man kan se, er en stærk vilje i Sverige og Norge til at føre en valutakurspolitik, der ikke vil afvige, i hvert fald ikke væsentligt, fra den, der vil blive resultatet inden for EMS, og at EMS-systemets etablering derfor ikke på det valutariske område vil skabe voldsomme problemer i forhold til Sverige og Norge.

Der har været talt om økonomisk disciplin. Ja, der er jo da selvfølgelig behov for, at et land som Danmark med et fortsat meget højt underskud på betalingsbalancen og en betydelig gæld til udlandet udfolder store disciplinære bestræbelser for sig selv. Men jeg tør vove den påstand, at kravet om disciplin i vores økonomiske liv ville være meget større, hvis valutaforholdene ikke udviklede sig til det bedre. Hvis ikke der var mulighed for os for at være medlem af slangesamarbej-

[Niels Helveg Petersen]

det eller EMS, hvis disse arrangementer skulde bryde sammen, så ville kravene til den danske økonomiske disciplin blive meget større og blive det meget hurtigt.

Derfor er spørgsmålet om disciplin i forbindelse med EMS sådan set forkert stillet, problemet er stillet forkert op. Der er behov for økonomisk disciplin i den situation, vi er i, men problemet ville ikke være mindre, snarere tværtimod, det ville være større, hvis ikke vi deltog i slangesamarbejdet eller EMS. Resultatet ved EMS' dannelse er, at alt ikke flyder så meget, som det har gjort.

Der er jo ingen sikkerhed for, at EMS nu også kommer til verden. De problemer, der er udestående, er ikke uvæsentlige småproblemer. Både i Vesttyskland og i Frankrig rammer vi ved spørgsmålet om afviklingen af bestående og fremtidige monetære udligningsbeløb overordentlig følsomme politiske områder. Om det kan lade sig gøre at slå bro over modsætningerne, ved vi ikke i øjeblikket. Man skulle jo næsten forsværge, at det ikke skulle kunne lade sig gøre for de to lande, der har været arkitekter til tanken om EMS, at overvinde deres indbyrdes modsætninger. Men det, som vel egentlig er det klare i sagen, er, at skulle det mislykkes at danne EMS på grund af disse modsætninger, ja, så vil det være et tilbageslag, og så vil resultatet meget vel kunne blive øget valutarisk uro og endda med kort varsel.

Jeg må sige, at jeg forstod egentlig ikke, hvad det var hr. Ole Olsen anbefalede heroppe. Jeg måtte sådan nærmest forstå, selv om det ikke blev sagt direkte, at hr. Ole Olsen på SFs vegne anbefalede, at Danmark skulle devaluere. Jeg måtte også forstå, at det værste, der kunne ske her i verden, det var, at man skulle gribe ind over for reallønsudviklingen i forbindelse med overenskomsterne. Ja men, hr. Ole Olsen, jeg er dog nødt til at gøre opmærksom på, at en devaluering så sandelig er noget, der påvirker reallønnen, også meget hurtigt og meget kraftigt.

Jens Møller (KrF):

På kristeligt folkepartis vegne kan jeg i alt væsentligt tilslutte mig de udtalelser, der ved mødets begyndelse fremførtes af statsministeren og økonomiministeren. Jeg skal ikke trætte tinget ved at gentage dem.

Ib Christensen (DR):

Også jeg skal beklage, at det har været nødvendigt for et antal partier at tvinge denne sag ned i folketinget. Det burde have været en selvfølge, at regeringen selv tog initiativ til en prøvelse af denne sag i folketinget.

Det drejer sig, efter hvad der bliver sagt, om det største skridt i retning af europæisk enhed siden 1972. Men det vil så også blive klart afsløret, at her drejer det sig om gennemførelse af en række EF-forordninger, der tilsigter at skabe et europæisk monetært system. Valutaslangen, som man med de virkninger, den har på dansk økonomi, passende kunne kaldes valutakvælerslangen eller boa constrictor, kaldes nu lidt eufemistisk for valutaklapperslangen, skønt det karakteristiske ved slangesamarbejde og valutasarbejde jo netop er, at det ikke klapper. Dette er just baggrunden for, at man ønsker at om-danne det, uddybe det og udvide det til dette EMSige system.

Slangesamarbejdet har jo ikke udviklet sig som håbet, og den store kreditornation, Vesttyskland, har været utilfreds med, at debitornationer ikke har udvist den tilstrækkelige økonomiske disciplin. Dette er den væsentlige grund til, at vi skal have dette EMS-system. Man skal have en fælles valutapolitik, og man skal til at værne denne fælles valuta have en fælles økonomisk politik med det langsigtede mål, at de overordnede økonomiske afgørelser træffes i De europæiske Fællesskaber, i Ministerråd osv. Det fremgår videre af planerne, som det direkte hedder i papirerne, at dette EMS kan give nye impulser til den europæiske unions proces.

Det er i og for sig meget karakteristisk, at et forslag med denne erklærede baggrund får helhjertet tilslutning fra EF-partierne her i folketinget, hvoraf en række partier sandelig erklærer, at de er imod en europæisk union eller i hvert fald en politisk union. Men når det gælder i praksis, nemlig når det gælder skridt, om end de er beskedne eller lange, i retning af unionsprocessens virkeliggørelse, så er man parat, og så gør man det altså.

Det er så meget mere afslørende, som det traktatmæssige grundlag for dette valutariske samarbejde jo er Romtraktatens artikel 235, der siger, at man med enstemmighed i Ministerrådet kan gennemføre ting og sager, som er nødvendige for Fællesskabernes funktion

[Ib Christensen]

osv. Denne meget rummelige traktatbestemmelse er så at sige grundstenen i dette værk, man nu er ved at lave, og det afspejler, hvor vidtgående man tilsigter den økonomisk-monetære sammenslutning. Det er jo også et trin i retning af dannelsen af den økonomisk-monetære union, det ene led sammen med den udenrigspolitiske union i den europæiske unions virkeliggørelse.

Det bliver derfor også forfængeligt for hr. Kjeld Olesen at tro på, at Norge og Sverige deltager i dette samarbejde. Det er just disse kommunitære aspekter i samarbejdet, som bevirker, at Norge er udtrådt af valutaslangen, og som gør, at Sverige heller ikke tiltræder, og det er højst usandsynligt, for ikke at sige udelukket, at andre lande uden for EF kommer til at deltage, måske knap nok som associeret.

Når det derfor bliver sagt af hr. Kjeld Olesen, at han ser hen til Nordisk Råds session med hensyn til drøftelse af et nordisk samarbejde på det valutariske område, så tror jeg, jeg må bedrøve hr. Kjeld Olesen med, at det bliver der intet af, og der bliver først og fremmest intet af det, fordi Danmark har valgt EMS fremfor et nordisk samarbejde også på dette felt.

Vi ser det udvidede samarbejde også i den form, at 20 pct. af valutareserverne skal bindes i EMS-fonden. Vi ser det i retning af, at når det drejer sig om mellemlange lån, da bliver der tale om økonomisk-politiske betingelser for at opnå kreditværdigheden. Der har allerede under slangesamarbejdet været tendenser til, at man har sat lande næsten under økonomisk administration. Italien var jo ude for at få snævre forskrifter for sin økonomiske politik.

Det hedder, at der er tale om konsultationer. Man bruger det mærkværdige ord »formodning«, altså formodning om, at landene retter sig efter de råd, de får. Denne formodning kan så bestyrkes derved, at hvis ikke de retter sig efter de råd, de får, ja, så bliver kassen ganske enkelt smækket i, hvilket jo understreger, at når man fører en økonomisk politik, som afstedkommer en låneafhængighed, således som Danmark gennem de senere år har gjort det, så forstærker det de traktatmæssige bindinger, som findes. Omvendt kan vi altså sige, at selv hvis vi ikke førte en sådan økonomisk politik, så er de traktatmæssige bindinger til stede. Der er altså dobbelt-

virkende effekter i retning af, at Danmarks økonomiske politik i og med dette systems virkeliggørelse bliver indsnævret en omgang eller flere.

Når statsministeren i sin redegørelse siger, at fri valutakurs kun er for lande med en beskeden udenrigshandel, og altså understøttet ikke noget for Danmark, så må dertil siges, at netop for et land som Danmark, der vel næst efter Hong Kong er det land i verden, der har den største udenrigshandel pr. indbygger, er det vigtigt, at vi har så mange økonomisk-politiske styringsinstrumenter som muligt til vor rådighed, således at vi med størst mulig effekt og med størst mulig bredde kan bestemme, hvordan vi vil reagere på de enorme påvirkninger, der kommer til os udefra.

Jeg tror heller ikke, at devalueringer, for så vidt heller ikke revalueringer, er en lykke. Det betyder ny politisk fastsættelse af kurser og ny spekulation i, at der såmænd nok kommer en ny valutakursfastsættelse. Af disse grunde tror jeg, at det er bedre at give kronen fri, at lade kronen udtræde af valutaslangen og at sige nej til EMS-samarbejdet, også af hensyn til vores økonomi og beskæftigelse.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har jo, som også refereret herfra, i kvartalsrapporten påpeget en reel kroneopskrivning på 16 pct. Det ville være galimatias for enhver at opskrive vores krone, sådan som den reelle økonomiske værdi af kronen er, men det er jo altså sket i kraft af valutaslangesamarbejdet.

Da Norge er udtrådt af valutaslangen og Frankrig endnu ikke er kommet ind og de to lande så at sige repræsenterer nogenlunde lige store andele af Danmarks udenrigshandel, så er der ingen grund til at tro, at de realøkonomiske virkninger af vores binding til dette valutariske samarbejde vil blive mindre. Det vil med andre ord sige, at vi kan forvente en fortsat kroneopskrivning med ødelæggende virkninger for vores konkurrenceevne og for vores beskæftigelse.

Jeg tror, det var økonomiministeren, der sagde, eller var det hr. Kjeld Olesen, det var det vist, der sagde, at han mente, at beskæftigelsen havde været endnu værre stedt, hvis ikke vi havde været i dette valutariske samarbejde. Dette er jo ganske usandsynligt, eftersom netop den forringede konkurrenceevne,

[Ib Christensen]

den forringede stilling, som de importkonkurrerende erhverv og de eksporterende erhverv har fået, selvfølgelig påvirker beskæftigelsen og konkurrenceevnen negativt. Det er da en svag trost, at den »stærke krone« kan indkøbe såkaldt billigere råvarer, hvis det så også betyder en udsat konkurrencesituation for de importkonkurrerende erhverv.

Derfor mener vi, at det har været en ulyksalighed for dansk økonomi og beskæftigelse at være i denne valutaslange med binding til D-marken, og at det vil blive om muligt endnu værre i fremtiden, også fordi det betyder endnu mindre herredømme for os selv over den økonomiske politik.

Det er jo rigtigt, at hvis man frigiver kronen, eller hvis man foretager en kraftig devaluering, så kan det befrygtes, at der vil komme nogle inflationære virkninger. Men før eller siden kommer sandhedens time, og når man ikke vil lytte til det hverken fra Uafhængige Økonomer eller det økonomiske råds formandskab, der samstemmende har talt til fordel for en realistisk valutapolitik, ja, så kan ens opvågnen blive des brattere. Derfor kan man lige så godt først som sidst indskibe sig i, at der må en anden realisme til på dette felt, også fordi en sådan ændret valutapolitik med forholdsvis hurtig virkning vil rette op på vores betalingsbalance og på beskæftigelsen, de to store problemer, vi har i vores økonomi.

Hr. Kjeld Olesen talte om, at de arbejdsfrie gevinster så ville blive forøget. Ja men dér er der jo metoder at gribe til, som jeg ikke skal trætte tinget med, det er tit nok sagt fra vor side. Men dér går regeringen, som også sagt fra vor side, den modsatte vej ved at nedbringe jordbeskatningen, mens man forøger andre former for beskatning.

Så bliver der talt om nødvendigheden af lønpolitik, og det er jo i realiteten det, der siges, selv om det hedder »indkomstpolitik«. Også dér har regeringens fremkomst og dens program afstedkommet en mistillidssituation i allerhøjeste grad i forhold til lønmodtagerorganisationerne, således at selve regeringens fremkomst og dens program har virket stik modsat med hensyn til tilbageholdenhed i lønkravene, også fordi den ikke opfylder en af de væsentligste forudsætninger for tilbageholdenhed fra lønmodtagerside med krav, nemlig indgreb og stop for de arbejdsfrie gevinster på fast ejendom.

Den politik, der derfor bør føres, er en helt anden end denne prestigebetonede valutapolitik med de umådelige omkostninger for dansk erhvervsliv og beskæftigelse for at holde kronen i D-markens kostbare selskab. Det er en helt anden politik, og det er den politik, som vi i måneder har tilrådet regeringen, uden at den har villet lytte.

Vi kan kun fastslå, at det, der er tale om i forbindelse med EMS-systemet, først og fremmest er to ting. Den første er, at der tages endnu et og i sine konsekvenser meget vidtrækkende skridt i retning af yderligere tab af dansk økonomisk-politisk selvstændighed; det er vi imod. Den anden er, at man i og med at binde sig i EMS-systemet forventelig fortsætter en økonomisk politik med fortsat flerårig og omfattende massearbejdsløshed og erhvervsmæssig afmatning. Ingen af disse ting er nødvendige, hvis man ville have mod til at føre en politik, der slagter de hellige køer: jordspekulation, ejendomsspekulation, EF-politikken osv., men begge ting bliver altså en konsekvens af den økonomiske politik, som SV-regeringen politisk står for, og en konsekvens af EF-politikken.

Derfor må vi sige, at det er på tide, at offentlighedens søgelys også gennem denne debat – hvis den ellers bliver refereret nogetsteds – drages imod de alvorlige konsekvenser for vores økonomiske politik og vores erhvervsmæssige og beskæftigelsesmæssige situation, som EF-politikken også i denne sammenhæng påfører os.

Steen Folke (VS):

Jeg er netop til morgen vendt hjem fra en international konference i Bruxelles – af alle steder – hvor en snes organisationer og partier med tilknytning til det nye venstre har besluttet at samarbejde i en kampagne mod EF op til det direkte valg til EF-Parlamentet i juni. Der er tale om organisationer fra alle EF-landene såvel som fra et par af de nye ansøgerlande.

Vores modstand mod EF skyldes vel at mærke ikke, at vi foretrækker en udvikling i ly bag nationalstaternes skorter. Vi er internationalister. Det, vi har imod EF, er ikke, at det er et forsøg på internationalt samarbejde, men at dette samarbejde foregår helt og holdent på kapitalens betingelser og er vendt imod arbejderklassen.

[Steen Folke]

Hele EF er opbygget i et forsøg på at løse de problemer, som den højtudviklede kapitalisme er ramlet ind i – sådan som det dramatisk er kommet til udtryk gennem de sidste 5 års krise både i EF-landene og i de øvrige kapitalistiske lande. Men alle forsøg på problemløsning undgår omhyggeligt at angribe det, der er problemernes og krisens dybere-liggende årsag, nemlig de modsigelser, der er indbygget i selve det kapitalistiske system, hvor den private ejendomsret til produktionsmidlerne er fundamentet, og hvor profitmekanismen er drivkraften. Tværtimod er det kendetegnende for alle EFs foranstaltninger, at de har karakter af symptombe-kæmpelse, og at et vigtigt sigte med dem er at styrke og cementere det samfundssystem, der er årsag til sygdommen. Derved adskiller EFs foranstaltninger sig ikke fra dem, der gennemføres på nationalt plan, bl. a. i Danmark.

I stedet for at løse det hovedproblem, som arbejdsløsheden udgør i alle EF-lande, ved at angribe det økonomiske system, der er årsag til arbejdsløsheden, så består den fælles EF-medicin i den såkaldte indkomstpolitik, som aldeles ikke har formået at reducere arbejdsløsheden, og som rammer arbejderklassen dobbelt: dels udhuler indkomstpolitikken reallønnen – det er så at sige det, der er meningen med den – dels undergraver den måde, hvorpå den gennemtvinges, arbejderklassens faglige rettigheder og aktionsmuligheder. At profiterne og kapitalens position i det hele taget styrkes herigennem, skal man være topsocialdemokrat for at finde nogen trøst i. Opbygningen af et såkaldt europæisk monetært system og den hermed sammenhængende nødvendige samordning af EF-landenes økonomiske politik skal vurderes i denne sammenhæng.

Jeg har tilladt mig at fortolke EMS som »Evnsvage Ministres Sikkerhedsnet«. Min hensigt hermed er ikke at fornærme Anker Jørgensen-regeringens skiftende ministre, hvis gennemsnitlige intelligens næppe er under middel, men ser man på de resultater, som ministre i de sidste 4 års socialdemokratisk ledede regeringer har opnået, eller rettere mangelen på resultater, f. eks. med hensyn til bekæmpelse af arbejdsløshed, så bliver det klart, at det har knebet med evnerne.

Det sikkerhedsnet, som EMS skal udgøre, kan give en falsk tryghedsfølelse. Vel er der hjælp at hente udefra, når de økonomiske problemer tårner sig op, men denne hjælp bliver vel at mærke på betingelser dikteret af de stærkeste EF-lande med Vesttyskland i spidsen. I forbindelse med et hårdhændet forsøg på at gennemtvinge indkomstpolitikken og nedbringe betalingsbalanceunderskuddet vil der være hjælp at få, men man skal ikke foregøgle nogen, at kreditterne beredvilligt stilles til rådighed, hvis regeringen skulle forsøge at lægge kursen om, f. eks. ved gennem en ekspansiv økonomisk politik at bekæmpe arbejdsløsheden.

Siden 1969 har EF forgæves søgt at opbygge en egentlig økonomisk og monetær union. Op gennem 1960erne fik man virkeliggjort toldunionen og den fælles landbrugs-politik, men de tilbagevendende valutakriser i årene 1967-69 gjorde det klart, at hvis samarbejdet i EF skulle fungere efter hensigten, var det nødvendigt med et yderligere trin i integrationsprocessen: dannelsen af en økonomisk og monetær union. Denne blev på baggrund af Wernerrapporten besluttet af de 6 EF-landes stats- og regeringschefer på topmødet i Haag i december 1969, men dette trin i integrationsprocessen mislykkedes som bekendt fra begyndelsen. Man nåede til enighed om at starte samarbejdet i foråret 1971, men det brød sammen allerede i sommeren samme år som resultat af en ny valutakrise, hvis højdepunkt var USAs suspension af gulddindløseligheden.

Så forsøgte EFs Ministerråd i begyndelsen af 1972 en ny køreplan til virkeliggørelse af den økonomisk-monetære union. Som et første valutapolitisk skridt enedes man om at begrænse de enkelte EF-landes kursvariationer over for hinanden til 2,25 pct., hvad der giver muligheder for en maksimal værdiforskydning på 4½ pct., svarende til det maksimale udsving over for dollar, altså det såkaldte slangesamarbejde sådan som det stort set eksisterer den dag i dag.

I løbet af en 10 års periode skulle man herefter kunne virkeliggøre tankerne om en økonomisk-monetær union, men det kom til at gå anderledes. Det øgede samarbejde og den fælles valutareserve kunne man ikke blive enig om, og desuden trådte England, Frankrig, Irland og Italien ud af valutasa-marbejdet, som derefter har bestået af Vest-

[Steen Folke]

tyskland, Benelux og Danmark samt af ikke-EF-landene Sverige og Norge. Sverige har som bekendt senere trukket sig ud, og nu altså også Norge.

At man kun har kunnet enes om dette minisamarbejde, afspejler de forskellige økonomiske og politiske interesser, som findes i landene inden for EF. En fastlåsning af kursene vil med den ulige udvikling af inflation og produktivitet, som findes i EF, medføre et forstærket pres fra de mere produktive nationale kapitaler, og det vil først og fremmest sige Vesttysklands, men også i et vist omfang Frankrigs, på de mindre produktive nationale kapitaler først og fremmest i Italien, England og Irland.

På EF-topmødet i december 1978 enedes man så om at gøre et nyt forsøg på at stable et økonomisk-monetært samarbejde på benene, denne gang under navnet »det europæiske monetære system«. EMS skal dels på længere sigt skabe et alternativ til dollar som internationalt betalingsmiddel og reservevaluta, dels skabe et sammenhængende hjemmemarked for EF-kapitalen. Det større hjemmemarked ses som ensbetydende med fjernelsen af den økonomiske, politiske, herunder også valutamæssige usikkerhed og forhindringer, som hæmmer kapitalens koncentration og centralisering og et dermed forbundet teknologisk niveau.

I forhold til slangesamarbejdet indeholder EMS en række vigtige ændringer. Indførelse af den såkaldte divergenstærskel indebærer en præcision af interventionen i forhold til slangesamarbejdet. ECUens centrale rolle betyder, at enkeltlandenes formelle frihed til at føre valutapolitik beskæres kraftigt, idet revision af vægtningen af ECUen skal godkendes af alle parter. I slangesamarbejdet kan landene jo i hvert fald formelt ændre valutakurs uden at spørge de øvrige deltagere. Den europæiske monetære fond bliver grundstammen i det nye system. Fonden skulle efter 2 års forløb være etableret som et styrende og koordinerende organ i valutamarbejdet.

Hele EMS er ingen egentlig nyskabelse, men med fonden og ECUen er man på vej mod en økonomisk og monetær union, idet systemet indebærer en stærk stramning og koordinering af den økonomiske politik. Vækstrate, inflationsrate og beskæftigelsesprocent må koordineres eller vil blive koor-

dineret af de økonomiske mekanismer via de åbne kapital- og arbejdskraftmarkeder.

Det har endnu en gang vist sig, at modsætningerne mellem de nationale kapitaler i EF og Vesteuropa umuliggør eller i hvert fald besværliggør aftaler på dette felt. Ingen ikke-EF-lande vil altså være med, og de svage EF-lande, England, Irland og Italien, ville heller ikke være med, selv om man lokkede med større udsvingsmarginaler på op til ± 6 pct. for de svage lande, men Irland og Italien blev købt ind i systemet via løfter om udviklingsstøtte i form af rentetilskud. Denne støtte skal jo især betales af EFs gode giver, Vesttyskland, hvis mere konkurrencedygtige kapital naturligvis henter pengene hjem igen især i nogle af de svage lande. Men så kom et nyt modsætningsforhold op til overfladen, idet Frankrig ikke vil acceptere den fortsatte eksistens af de monetære udligningsbeløb i landbrugsaftalerne efter overgangen til EMS.

Det er på nuværende tidspunkt måske ikke helt let at spå, hvad udgangen på alt dette bliver, men der er jo investeret stor politisk prestige i EMS, og der er store kontante interesser i, at systemet kommer til at fungere, så man når jo nok frem til en eller anden form for kompromisløsning.

Sigtet med EMS er helt klart. Det er et vigtigt led i forsøget på at binde EF-landenes økonomier tættere sammen, altså et vigtigt led i EF-integrationen. En sådan valutarisk og økonomisk sammenknytning er først og fremmest i de multinationale selskabers interesse. Det er de største, stærkeste og mest effektive kapitaler, som profiterer af et system med faste valutakurser.

Hr. Kjeld Olesen gjorde et stort nummer ud af, at de multinationale selskaber i dag profiterer af valutaspekulation. Det er da rigtigt nok, det vil jeg på ingen måde bestride. Men dels vil det nye system ikke forhindre valutaspekulation, dels er det af langt mere vital betydning for de multinationale selskaber, at kursjusteringer ikke benyttes til at beskytte de mindre og svagere kapitaler. I sammenhæng hermed er det de stærkeste og mest dynamiske regioner i EF, som vil få fordel af det nye system, hvis og når det bliver gennemført. De vil blive endnu stærkere, mens andre vil sakke endnu mere bagud.

Opbygningen af EMS er altså et led i forsøget på at omstrukturere og rationalisere den kriseplagede kapitalisme på EF-plan. Og

[Steen Folke]

som ved alle såkaldte rationaliseringer på kapitalistisk grundlag vil der være en hel del menneskelige omkostninger forbundet hermed.

Men perspektivet med EMS rækker videre, Det er et vigtigt skridt på vejen mod den politiske union eller den såkaldte europæiske union i Tindemans' forstand. Det fremgår jo også direkte af det tyske formandskabs konklusioner efter topmødet i december. Beslutningen om EMS fremhæves som et af de fremskridt, der i de forløbne år er gjort på vejen henimod den europæiske union, som det hedder. Og det siges, at EMS vil give nye impulser til den europæiske unionsproces.

Jeg gjorde i starten opmærksom på, at vi i VS er internationalister, men vel at mærke på et grundlag, som er diametralt modsat grundlaget for EF, EMS og den såkaldte europæiske union. Arbejderklassens internationale solidaritet er ikke blot noget andet end kapitalens internationale solidaritet. Den må udvikles i et bestandigt opgør med den internationale kapital, organiseret i de multinationale selskaber og i EF. VS vil modarbejde EMS med alle til rådighed stående midler. I den forbindelse er grundlovens § 20 om suverænitetsafgivelse næppe meget bevendt. At der reelt bliver tale om en kraftig begrænsning af regeringens handlefrihed i forbindelse med EMS er hævet over enhver tvivl, men det skal nok kunne bortforklares juridisk. Alligevel vil jeg gerne til slut stille nogle spørgsmål til ministeren til belysning af dette problem.

For det første tales der i Det europæiske Råds resolution om EMS om: »at forøge graden af overensstemmelse mellem den økonomiske politik, landene fører, for at opnå større stabilitet.«

Det hedder videre:

»Vi anmoder Rådet om at styrke sine samordningsprocedurer for at forbedre denne grad af overensstemmelse.«

Jeg spørger: hvad indebærer denne styrkelse af samordningsprocedurer?

For det andet står der om de mellemfristede kreditter, at der vil blive stillet økonomisk-politiske betingelser. Er det principielt acceptabelt for regeringen, at andre stiller betingelser af den art? Det fremgår også, at denne del af EMS kræver særlig lovgivning i visse lande. Hvilke lande er det, og hvorfor?

For det tredje: i forbindelse med reglerne for intervention ved overskridelse af den såkaldte divergenstærskel er den sidste udvej, hvis intervention ikke finder sted, et samråd i Ministerrådet. Hvordan er spillereglerne for et sådant samråd?

For det fjerde: hvis f. eks. den danske regering i fremtiden ønsker at ændre kronens kurs, så kan den ikke suverænt gøre det. Den skal pænt spørge de andre lande, sågar EF-Kommissionen, om lov. Finder regeringen det acceptabelt?

For det femte og sidste: centralbankerne skal deponere 20 pct. af deres guld- og dollarreserver i Den europæiske fond for valutarisk Samarbejde. Indebærer det ikke i realiteten en suverænitetsafgivelse? Hvis svaret er nej, det er der slet ikke tale om, må jeg spørge: hvad nu, hvis bl. a. Danmark skulle deponere 50 pct., 75 pct. eller 100 pct. af valutareserverne? Ville det heller ikke i juridisk forstand indebære nogen suverænitetsafgivelse?

Økonomiministeren (Anders Andersen):

Jeg skal ikke knytte så forfærdelig mange bemærkninger til det, der er sagt.

Jeg kan starte med at konstatere, at der her i folketinget er et overvældende flertal af folketingets medlemmer, der bakker op bag ved regeringens synspunkter med hensyn til et udvidet valutarisk samarbejde. Kun de partier, der på forhånd er imod samarbejdet inden for EF og Danmarks medlemskab, har fundet anledning til at fremføre en lang række argumenter, som de kunne bruge netop i denne argumentation imod et sådant medlemskab.

Det er i og for sig beklageligt, at man ligesom har sat det politiske over det rent saglige i den debat, der her foregår. Det saglige i debatten er spørgsmålet om Danmarks stilling i et valutarisk samarbejde eller uden for et valutarisk samarbejde. Jeg tror, at jeg må sige – og det skal jeg vende tilbage med nogle bemærkninger om – at vurderingen nok vil komme til at være helt anderledes end den vurdering, som de partier, der vender sig mod Danmarks medlemskab, har fremført her i dag.

Der har været stillet nogle enkelte spørgsmål. Jeg skal sige til hr. Steen Folke, som stillede en lang række spørgsmål, at dem er

[Økonomiministeren]

jeg ikke i stand til at besvare her. I hvert fald vil det tage lang tid, hvis jeg skulle gøre det, og hvis hr. Steen Folke vil have svar på de spørgsmål, så må han stille dem skriftligt på en eller anden måde.

Ellers har der fra hr. Kjelgaards side været spurgt, om man forsøger at holde de nuværende indbyrdes kursrelationer nogenlunde uændret. Det tror jeg jeg kan svare positivt på, det forsøger man. Man er ikke interesseret i at skabe, skal vi sige problemer med en hurtig igangsættelse af EMSen, når mulighederne derfor foreligger.

Med hensyn til de forhandlinger, der foregår om de monetære udligningsbeløb, så er det jo en kendt sag, at der har været og vel stadig væk føres drøftelser på det ene eller andet plan imellem Frankrig og Tyskland, om man kan finde forståelse for disse spørgsmål. Da vi jo med hensyn til de nye monetære udligningsbeløb har støttet Frankrig, så er vi stadig væk også interesseret i, at der opnås et resultat i den retning, som Frankrig på dette område har givet udtryk for. Vi håber, at man finder en løsning, og som jeg sagde i min indledning, finder vi ikke fra regeringens side, at dette må kunne blokere for, at EMSen bliver sat i kraft, fordi vi betragter det som meget vigtigt.

Hr. Niels Helveg Petersen omtalte Sverige og Norge. Jeg vil gerne understrege – det har jeg også gjort i markedsudvalget, i det politisk-økonomiske udvalg og under de forhandlinger, vi har haft om EMSen og udformningen af EMSen – at det fra dansk side hele tiden har været fremhævet, at EMSen måtte udformes på en sådan måde, at andre lande, herunder ikke mindst Norge og Sverige, kunne tiltræde under en eller anden form, og det var fra dansk side under udformningen en forudsætning, at mulighederne herfor skulle være til stede. Som jeg har sagt tidligere, deler vi naturligvis fra regeringens side den opfattelse, at disse muligheder også på et eller andet tidspunkt vil blive udnyttet.

Jeg vil sige til hr. Ib Christensen, der talte om de mellemlange lån og om den politiske afhængighed ved mellemlange lån, at der nok er grund til at gøre opmærksom på – det fremhævede jeg også i min indledning – at der er ingen forskel på den politiske stilling til de mellemlange lån i forhold til det nuværende slangesamarbejde og i forhold til det

samarbejde, som skal finde sted inden for EMSen. Når jeg nævner det, så er det bare, fordi et af de argumenter, der ligesom skal stå, er, at her har man gennemført og vedtaget noget frygtelig meget, også i forhold til det, som var gældende tidligere. Der er altså ikke på dette område nogen forskel.

Så har det været et gennemgående tema hos dem, som har været modstandere af Danmarks deltagelse i det valutariske samarbejde, at dette ville få afgørende indflydelse på vor økonomiske politik. Det ville hæmme os i vores muligheder, det ville begrænse vores muligheder, det ville gøre Danmark afhængigt af alle de andre lande, og man har fremhævet afhængigheden først og fremmest af Vesttyskland. Der er da grund til at fremhæve, at i det valutariske samarbejde, altså slangesamarbejdet, som vi har i øjeblikket, er der kun 4 lande. EMSen starter dog med flere lande og med muligheder for, at det stadig væk udvides, så der bliver flere og flere lande i et sådant valutarisk samarbejde. Hvis man endelig skulle gå ind i den terminologi, så ville det vel i og for sig betyde, at et enkelt land ville blive mindre dominerende, end det måske havde været hidtil, altså hvis man nu skulle gå ind i den terminologi, som bliver fremhævet på dette område.

Jeg vil gerne ligesom flere ordførere, der har været positive over for det valutariske samarbejde, understrege, at vore økonomiske vanskeligheder ville være betydelig større, hvis vi stod uden for et valutarisk samarbejde.

Jeg lagde med nogen interesse mærke til hr. Ib Christensens noget besynderlige køren frem og tilbage med, om det var en fordel at devaluere, eller det var en fordel at revaluere. Han konstaterede, at det var i hvert fald ingen fordel nogen af stederne, og han sluttede med at slå fast, at nu måtte man gøre kronen fri, så den kunne finde sit eget leje. Det kunne være, at det leje lå langt under den værdi, den havde nu. Det kunne måske også ligge langt højere end den værdi, den havde nu.

Det må jeg altså opfatte på den måde, at man fra retsforbundets side med sindsro ville se på de skadevirkninger, det kunne påføre det danske samfund i det ene eller det andet tilfælde. Jeg blev altså lidt forvirret, hr. Ib Christensen, over den argumentation, der blev fremført, og det stod mig ikke klart,

[Økonomiministeren]

hvad det var, man fra retsforbundets side ville modarbejde de ulemper med. Det fremgik i hvert fald ikke af det, der blev fremført.

Der er for mig ingen tvivl om, at set ud fra et økonomisk synspunkt er det en absolut fordel, at Danmark som medlem af et større valutarisk samarbejde her i Vesteuropa får en større stabilitet i den valutariske udvikling, i valutakursernes indbyrdes forhold, og derigennem får en større mulighed for at gennemføre en økonomisk politik, der kan løse vores problemer. Det er jo ingen hemmelighed, og det behøver ikke at stilles op som et skræmmebillede, at det valutariske systems muligheder naturligvis vil blive større, hvis den økonomiske politik imellem de lande, der deltager, kan tilnærme sig hinanden, så man undgår, skal vi sige jævnlige justeringer af den ene eller den anden valuta. Det er en forudsætning for, at der kan skabes den tilstrækkelige tillid til udviklingen. Det har jeg også nævnt tidligere både i politisk-økonomisk udvalg og i markedsudvalget.

For Danmarks vedkommende er det i sig selv en fordel, hvis vi kan bringe vores inflationstakt mere i overensstemmelse med en række af de lande, der har en lavere inflationsstakt, og derigennem styrke vores beskæftigelsesmæssige og konkurrencemæssige muligheder. Også på denne baggrund vil det efter regeringens opfattelse være ikke alene et behov, men også en fordel, at man deltager i et sådant valutarisk samarbejde.

Det var vist hr. Ib Nørlund, der førte den tanke frem, at der herefter skulle skabes en valutakrig mod dollaren. Jeg ved ikke, hvor hr. Ib Nørlund har den tankegang fra, det ligger i hvert fald ikke i den vurdering, som vi anlægger. Vi tror tværtimod, at det vil være en fordel for stabiliteten imellem de europæiske lande og alle de lande inden for det europæiske område, som gerne vil være med, og også en fordel for dollaren. Der er altså ikke tale om en krig, der er tværtimod tale om en stabilitet i den valutariske udvikling, set fra begge sider.

Jeg skal slutte med at sige, at vi med stor tilfredshed fra regeringens side må konstatere, at der er så betydelig en opbakning omkring de synspunkter, som regeringen står for på dette område, at det fortæller os, at vi roligt kan fortsætte bestræbelserne på at få dette monetære system sat i kraft.

Ib Nørlund (DKP):

Jeg er blevet spurgt, om vi havde en dagsorden i lommen. Hvis de ærede medlemmer vil love ikke at vrimle ud, skal jeg afsløre, at det har vi ikke – for så vidt som en halv snes stykker kan vrimle. Jeg synes, debatten har bekræftet, at den sag, vi her diskuterer, er af en sådan størrelsesorden, at den hører hjemme her i salen.

Vi har diskuteret en række ganske bestemte foranstaltninger og deres konsekvenser, og det synspunkt, som jeg har fremhævet, at der her er tale om oprettelse af et pressionsystem, som har betydning for den samlede økonomiske politik her i landet, synes jeg ikke er blevet modbevist.

På den baggrund synes jeg, det er lidt mærkværdigt, når hr. Kjeld Olesen kommer og siger, at en sådan kritik af EMS-systemet kan vi ikke komme og levere her uden at sige, hvad vi så vil i stedet for. Hele vores alternative politik har vi jo haft forskellige lejligheder til at lægge frem, og vi kan ikke gentage den på et kvarter, men sagen er jo, at med den måde, hele EMS-systemet er opbygget på, opstiller man nye spørrebomme over for en ny og anderledes økonomisk politik her i landet. Det er det, der er det afgørende.

Valutakrisen er ikke årsagen, men snarere virkningen af krisen i det kapitalistiske samfund for øjeblikket. Det, man forsøger nu, er at drage valutaproblemet frem og ad den vej lægge et yderligere pres på den samlede økonomiske politik.

Det synes jeg i og for sig debatten har be-lyst på en ganske interessant måde. Vi har hørt råbet om disciplin kommé fra den ene og den anden – jo mere, jo længere man kom til højre. Hr. Kjeld Olesen kunne ikke lide ordet – det kan jeg godt forstå – men han gik jo med på sagen alligevel og fik opbakning fra højrepartierne. Det minder om den begivenhed for nogle år siden på et EF-møde, hvor Helmut Schmidt krævede disciplin af de enkelte medlemslande, hvortil statsministeren, Anker Jørgensen, svarede: »Nej, det er ikke så godt; vi vil hellere vise selvdisciplin.« Resultatet er det samme.

Det er endda lykkedes at disciplinere hr. Glistrup, har jeg bemærket. Han ville gerne tage imod en disciplin fra Helmut Schmidt, som var bedre, synes han, end socialdemo-

[Ib Nørlund]

kraterne her i landet. Det kunne måske give anledning til lidt eftertanke i socialdemokratiet her.

Det, der er blevet fremlagt her fra regeringens side, er som i så mange EF-sager, at man kommer og siger: vi kommer her med de bedste forhåbninger, nu skal der være stabilitet, nu skal der være beskæftigelse, nu skal der være orden i det hele. Nogen tid senere får vi at vide, at det blev altså ikke tilfældet.

Jeg angriber ikke EMS-systemet for at skabe stabilitet, men fordi jeg er bange for, at det ikke skaber stabilitet. Det gælder også i spørgsmålet om dollarkrigen, for det, der faktisk foregår, er jo en kamp fra amerikansk side på dollaren, som anvendes i hele den internationale økonomiske strid. Det er klart, at EMS-systemet vil blive afficeret af det på alle leder og kanter; det kan vi komme tilbage til, når det viser sig.

Man har – bortset fra hr. Melchior – været ret så forsigtige med at gøre klart det politiske formål, der er med EMSen, nemlig at fremme den europæiske union. Det burde dog være et spørgsmål, det – sådan som partiernes landsmøder forløber – skulle interessere at debattere her. Men også det er vel ting, vi kommer tilbage til.

Det er rigtigt, at alle EF-partierne har slået EF-harpen, som de plejer at gøre her. Det har ikke kunnet forurolige økonomiministeren, og det kan jeg da godt forstå. Hr. Jens Møller nøjedes med at slå en enkelt streng an.

Jeg vil godt sige her til afslutning, at vi har her fra forskellig side haft lejlighed til at advare mod konsekvenserne af det skridt, vi foretager her, og jeg tror, jeg kan forsikre, at de offentlige debatter om hele denne sag ikke er forbi.

Glistrup (FP):

Fremskridtspartiet er ikke blot helt enig i den valutasamarbejds politik, som regeringen har ført i de to sidste måneder af 1978 og i den forløbne del af 1979, vi deler også økonomiministerens beklagelse over, at retsforbundet, kommunisterne, og hvem der ellers går hånd i hånd i debatten i dag i dette sagligt meget vigtige problem for Danmark i den situation, hvori vi befinder os, bare kører videre med deres sanseløse nejsigerauto-

matik over for alt, hvad der kommer fra EF og har med EF at gøre, og råber op om, at vi skam må ud af de forpligtelser og de bindinger, og hvad der ellers måtte være vederfare Danmark ved aftalerne på topmødet den femte i sidste måned.

Kan man dog ikke i de partier forstå i den givne situation, hvor Danmarks valutaforhold er så svage og vi er så afhængige, som vi er af udenrigshandelen, at EMSen ikke er nogen pligt, nogle bånd og lænker, som Danmark bliver lagt i, man at der er tale om en støtte og en hjælp, som vi får, og som vi i den givne situation skal være taknemlige og glade for, i stedet for, bare fordi det har noget med EF at gøre, at give os til at rejse børster.

Det er da meget muligt, at vi kan føre en fornuftig diskussion om udmeldelse af EMSen her i dette folketing om nogle år, men det forudsætter, at vi først har ført en egen indenrigspolitisk økonomisk politik baseret på, at vi har vundet schweizerstyrke her i Danmark. Så længe vi ikke har en styrke som Schweiz, kan det ikke nytte noget at tro, at vi kan klare de problemer uden at være med i det europæiske valutasamarbejde, som nu engang foreligger på EMSens vilkår.

Vi kunne meget godt – som jeg var inde på i mit første indlæg – drømme om at få det bedre, men det har vi altså ikke. Man kan jo frygte det værste, når man hører, at ordføreren for partiet venstre ligefrem kalder det volapyk at tro, at vi kan komme til at få en udenrigsøkonomisk baggrund, som på nogen måde skulle være værre end den, vi har i øjeblikket, hvor vi faktisk ikke inden for realismens grænser kan forestille os, at vi kan ligge lunere i svinget med hensyn til forholdene til udlandet. Når man kører den underskuds- og fallitpolitik, som er SV-regeringens kendingsmelodi, hvordan kan man så tænke sig bedre udenrigsøkonomiske forhold end de meget rigelige lånemuligheder, der er på det internationale lånemarked? Derfor må jeg sige, at jeg er helt uforstående over for hr. Ellemann-Jensens ikke begrundede, men kraftige udfald imod min skildring af de gode vilkår, vi skal glæde os over i udenrigsøkonomisk henseende i øjeblikket.

Men der er jo også en anden verden end den verden, der ligger syd for os; der er også den nordiske verden, og dér må jeg indrømme, at jeg var lidt ked af, at økonomiministe-

[Glistrup]

ren ikke i sit svar kom med nogen som helst bemærkninger til de antydninger, der er kommet bl. a. fra hr. Kjeld Olesens side. Der er ikke mere end en måneds tid til, at vi skal have en samling i Nordisk Råd, og det er jo ikke nogen hemmelighed, at man fra de andre medlemmer i Nordisk Råd, som ikke er med i det europæiske monetære samarbejde, presser på for, at Danmark også skal lave valutariske bindinger nordpå, således at vi ikke kan foretage os noget inden for det europæiske monetære samarbejde, uden at vi i forvejen spørger og får tilladelse fra disse udenforstående lande: Sverige, Finland, Island og Norge. Det var lige så rart for dette folketing, når vi nu har denne debat om valuta-samarbejdet, at få ganske klart frem fra regeringens side: vil regeringen binde os sådan, at vi over for de lande, der står uden for samarbejdet, skal være nødt til, hver gang vi skal foretage os noget inden for EMSen, at rende op og spørge om forlov i Oslo eller Stockholm eller i hvert tilfælde kaste os ud i den vanskelige situation at være bundet traktatmæssigt eller ved vedtagelser i Nordisk Råd til at gå i gang med at skaffe samtykke deroppefra? Det var rart at få en klar udtalelse fra regeringens side om det, forhåbentlig en udtalelse om, at når Norge og Sverige har valgt ikke at være med i det europæiske monetære samarbejde, så skal de heller ikke have de modstående fordele. Er svaret det modsatte – hvad jeg frygter – så skal vi virkelig have en debat om det i den kommende måned. Kan vi få et svar på det fra økonomiministeren?

Ellemann-Jensen (V):

En af de nærmeste dage vil hr. Glistrup få en afskrift af, hvad han rent faktisk stod her og sagde i første omgang, og selv om det er hårdt, må jeg sige, at hvis hr. Glistrup har energi til at pløje sig igennem det, så vil hr. Glistrup kunne se, hvad det var, jeg betegnede som volapyk heroppefra. Hr. Glistrup fejlciterede sig selv her i anden omgang. Det, hr. Glistrup gjorde i første omgang, var det samme, som hr. Glistrup har gjort ved adskillige tidligere lejligheder, nemlig prøve at fremstille situationen, som om der er vældig gode udenrigsøkonomiske vilkår for den økonomiske politik, vi skal føre i Danmark i dag, sådan i helt generelle, runde bemær-

ninger. Det tillod jeg mig – lidt respektløst, måske – at betegne som volapyk, for det er jo ikke situationen. Vi har ikke gunstige internationale økonomiske vilkår for øjeblikket, og det er bl. a. derfor, vi med så stor iver i venstre arbejder for, at vi kan komme i gang med EMS.

Niels Helveg Petersen (RV):

Der er en enkelt sidebemærkning i det, hr. Ib Christensen sagde i første omgang, jeg gerne ville kommentere. Hr. Ib Christensen startede med at slå fast, at EMS var grundlagt på – eller havde sit juridiske instrument i – Romtraktatens artikel 235. Det er efter det, der foreligger oplyst, ikke rigtigt. Grundlaget er en aftale mellem centralbankerne, der erstatter den gamle aftale. Derudover er der tale om 3 Rådsforordninger, bl. a. inden for det landbrugspolitiske samarbejde, og endelig er der en beslutning af bestyrelsen for Den europæiske fond for valutarisk Samarbejde, hvis bestyrelse består af cheferne for EF-centralbankerne. Der er i det, der foreligger oplyst over for os, ikke tale om artikel 235, og i hvert fald er den resolution, som statscheferne vedtog, og som danner grundlaget for EMS, jo en resolution, ikke noget juridisk instrument. Alene af den grund er det udelukket, at det kan være omfattet af artikel 235.

Hvis der skulle være dele af det, enkelte hjørner af det, som ikke er oplyst for os, som grunder sig på artikel 235, så synes jeg, vi skal have det opklaret i det videre forløb. Men efter det hidtil oplyste er der ikke tale om det.

Ib Christensen (DR):

Over for hr. Niels Helveg Petersen skal jeg oplyse, at en af de tre forordninger, som han refererer til, er en bemyndigelse til dannelsen af denne europæiske valutafond, og der er i hvert fald i det ene tilfælde tale om en henvisning til artikel 235.

Det, jeg egentlig kom herop for, var at sige til hr. Glistrup, at hr. Glistrup skal være meget forsigtigt med at generalisere med hensyn til, hvem der går hånd i hånd, for jeg kunne jo svare dem at generalisere med hensyn til, hvem der nu står sammen i denne sag fra A til Z med hensyn til EMS-samarbejde og med hensyn til – dér foregriber jeg måske

[Ib Christensen]

regeringens svar, hvis den vil svare hr. Glistrup på det – prioriteringen EF kontra Norden. Man kunne nævne et helt tredje eksempel – der egentlig ikke vedrører denne debat, men som kunne medtages som et eksempel på, hvilken form for polemik jeg kunne gøre mig skyldig i ved at sidestille mig med hr. Glistrups antydning fra før – nemlig regeringens planer ifølge pressen om at fastlåse den amtskommunale grundskyld til 15 promille. Det er jo et gammelt fremskridtsforslag fra 1975. Her kan man sandelig sige, at A og Z går hånd i hånd.

Økonomiministeren kunne ikke rigtig finde ud af, om retsforbundet ville devaluere eller revaluere, men sluttede til sidst dog korrekt, at vi ville frigive kronen. Det, jeg sagde i forbindelse med revaluering og devaluering, var udelukkende én ting, nemlig at revaluering og devaluering har én ting tilfælles, nemlig at der i begge tilfælde er tale om, at man politisk og mere eller mindre vilkårligt fastsætter kronens kurs i forhold til en eller anden valuta, altså en politisk bestemt kursfastsættelse, medens en kronefrigivelse på dette punkt adskiller sig fra en devaluering eller en revaluering. Jeg argumenterede for, hvorfor vi ønsker en kronefrigivelse i stedet for en devaluering f. eks. Men ministeren har da ret i, at en kronefrigivelse på nuværende tidspunkt uden al tvivl – i betragtning af kronens overvurdering – ville betyde det samme som en devaluering på et antal procent, måske en betydelig procentsats. Det er klart, at det er der ikke nogen der er særlig begejstret for, heller ikke vi. Men vi mener, og det argumenterede jeg for i min indledning, at det ikke er holdbart, at Danmark fortsætter den nuværende økonomiske politik, den nuværende valutapolitik, fordi det er forbundet med alt for voldsomme omkostninger for beskæftigelsen og for erhvervslivet. Jeg skal ikke genoptage min argumentation fra før; den vil kunne genopfriskes, hvis nogen måtte ønske det.

Endelig siger økonomiministeren, at han er noget skuffet over, at man ikke har ført en saglig debat, som han siger, men en politisk debat. Nu er det et spørgsmål om politik dette her, det er et spørgsmål om, hvordan man prioriterer i den økonomiske politik, beskæftigelsen kontra betalingsbalancen, EF-politik kontra dansk selvstændighedspolitik. Det er et spørgsmål om politisk holdning, og derfor

er det ikke noget, man bare ud fra mere eller mindre saglige vurderinger kan beslutte, om Danmark f. eks. skal med i EMS eller ej. Det er og bliver et politisk spørgsmål. Bl. a. derfor bør det finde sin afgørelse i denne sal.

Steen Folke (VS):

Jeg håber, fremskridtspartiets vælgere bliver opmærksomme på den drejning, som partiets EF-politik efterhånden er undergået. I starten gjorde man jo meget ud af at præcisere, at man sådan set var både for EF og mod EF, men profilen er blevet klarere og klarere; man slutter mere og mere helhjertet op om det EF-samarbejde, der foregår.

I det hele taget nærmer fremskridtspartiets profil sig jo mere og mere de almindelige borgerlige partiers profil. Jeg er godt klar over, at hr. Glistrup stadig fremtræder som talsmand og får lov til at holde taler, som lyder kritiske, men når det kommer til konklusionen, så er det, går jeg ud fra, slappernes konklusioner, der fremlægges, så er der ingen slinger i valsen, så slutter man op sammen med de konservative og de andre borgerlige partier. Det gælder på EMS-området, som det gælder på en række andre områder, har vi kunnet konstatere.

Økonomiministeren kritiserede EF-modstanderne for at sætte det politiske over det saglige. Jeg sætter sandelig det politiske i højsædet, det vil jeg ikke lægge det allermindste skjul på. Jeg er sikker på, at det gør økonomiministeren også. Men det behøver ikke på nogen måde forhindre saglighed. Jeg mener nemlig, det er en politisk styrke, hvis man kan argumentere sagligt, og det har jeg og andre EF-modstandere forsøgt at gøre i denne debat.

Jeg gjorde bl. a. det, at jeg stillede økonomiministeren en række konkrete spørgsmål af saglig og politisk karakter. Jeg har svært ved at adskille de to ting, men nu vel, lad os da sige, at et par af dem havde mere saglig karakter og et par af dem var mere politiske. Jeg spurgte i den saglige ende, hvis vi endelig skal skille tingene ad, hvad ministeren kunne oplyse om den opfordring, der ligger til Rådet af økonomi- og finansministre om at styrke sine samordningsprocedurer. Det kunne ministeren ikke svare på; det havde ministeren ikke begreb om, måtte jeg forstå. Ministeren så sig ikke i stand til at svare,

[Steen Folke]

men opfordrede mig til at stille dette og de andre spørgsmål skriftligt. Jeg vil da godt stille dem af dem, som med rimelighed kan stilles skriftligt, gennem markedsudvalget, og nogle spørgsmål kan man måske vende tilbage til i et onsdagsspørgsmål. Men oprigtig talt finder jeg det lidt ejendommeligt, at ministeren overhovedet ikke er i stand til at besvare spørgsmål af den art, som jeg stillede.

Et andet spørgsmål var, i hvilke lande der krævedes denne særlige hvorgivning om mellemfristede kreditter, og hvorfor. Det havde ministeren heller ikke begreb om, måtte jeg forstå. Han kunne ikke sige et kuk om den sag.

Dernæst var der de mere politiske spørgsmål, om man vil, altså om regeringen finder det acceptabelt, at den danske regering skal spørge de andre EF-lande og EF-Kommissionen om lov til at foretage kursændringer. Det havde ministeren ingen mening om – sådan måtte jeg i hvert fald forstå det – i hvert fald ikke en mening, som folketingset kunne delagtiggøres i.

Endelig stillede jeg spørgsmålet, om deponering af 20 pct. af de danske valutareserver intet har at gøre med suverænitetsafgivelse. Det har ministeren åbenbart heller ingen mening om. Jeg synes, det er ejendommeligt, og man kan diskutere, hvem der så er mest saglig, når man forsøger en debat på disse punkter og prøver at opstille en række konkrete spørgsmål og ikke får skyggen af svar. Det er meget svært at føre en debat på det grundlag.

Hvis ministeren kun er interesseret i at give svar til EF-tilhængerne, så bliver der ikke megen debat herinde i folketings salen. Så får vi de oplysninger fra ministerens side, som alle har kunnet læse i forvejen i bilag til det politisk-økonomiske udvalg og i bilag til markedsudvalget. De er fulde af nyttige oplysninger, men så var det jo ikke særlig nødvendigt at holde en debat. Når vi holder en debat, er det i håbet om en lidt mere politisk diskussion. Jeg beklager, at det ikke kunne lade sig gøre i denne omgang, og jeg skal nok vende tilbage til nogle af disse spørgsmål i skriftlig eller mundtlig form.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Over for hr. Ib Christensen må jeg selvfølgelig beklage, at jeg sprogligt, udtryksmæssigt, er kommet til at klunte i det, så jeg altså har generet ham, men jeg har ærlig talt ikke formået i de taler, jeg har hørt i dag eller ved tidligere lejligheder, at finde nogen som helst forskel i det unuancerede sortmaleri af alt, hvad der har med EF at gøre, som kommer fra hr. Ib Christensen og hans parti og fra det kommunistiske parti.

Nu tør jeg slet ikke sige, at det, hr. Ib Christensen sagde om, at det nok efter retsforbundets valutapolitik var sandsynligt, at Danmark måtte devaluere med meget betydelige procenter, er at gå hånd i hånd med Ekstra Bladet og Thorlund Jepsen og hr. Ib Nørlund og sådan nogle, men det er det jo rent faktisk. Hr. Ib Christensen må bemærke, at der altid kommer denne eftersætning: »hvis den nødvendige følgelovgivning gennemføres«. Men det gør den jo ikke i praksis. Derfor er det en meget farlig glidebanevej, hr. Ib Christensen anbefaler.

Hr. Ellemann-Jensens tale både i første og anden omgang lyttede jeg meget indgående til, og jeg må ærlig talt erkende, at jeg kan ikke se, at hr. Ellemann-Jensen har bidraget til at belyse, hvordan man overhovedet inden for det realistisk mulige kunne tænke sig mere fortrinligt udenrigsøkonomisk klima for den politik, som SV-regeringen fører i øjeblikket, end det, vi har i øjeblikket. Man kan glimrende forestille sig på en række punkter med oliepriser og med lånemuligheder og med u-landenes fremmarch o. lign., at det kan blive meget værre, men hvordan i alverden har hr. Ellemann-Jensen fantasi til at forstille sig, at man kan have bedre og blidere udenrigsøkonomiske kår for en politik af den kaliber end de vilkår, regeringen har i øjeblikket?

Økonomiministeren (Anders Andersen):

Må jeg først sige til hr. Steen Folke, at jeg svarede på en række af de spørgsmål, der kom. Men jeg fik disse 5 spørgsmål stukket ud i en vældig hast, lige før hr. Steen Folke gik ned fra talerstolen. Jeg kunne ikke engang nå at notere dem ned. Det var derfor, jeg valgte at sige, at jeg kunne give et skriftligt svar på dem. Så blev det også mere udybende. Det var ikke, fordi jeg ikke vidste nogen ting om det.

[Økonomiministeren]

Når jeg tog ordet, var det i og for sig ikke for at præcisere det, for det kunne i og for sig være ligegyldigt, om hr. Steen Folke havde den opfattelse eller ej, men det var mere for at svare hr. Glistrup, som var inde på et spørgsmål om det nordiske samarbejde. Jeg vil gerne understrege, som jeg klart har givet udtryk for det, at vi i forhandlingerne i Bruxelles har arbejdet for, at det nordiske samarbejde på det valutariske område kunne gennemføres, og at vi i bestræbelserne fortsat vil arbejde for, at de nordiske lande, altså Norge og Sverige, kan komme med ind i det valutariske samarbejde, og at det er regeringens mål at udbygge det nordiske samarbejde så stærkt, som det er muligt. Det skal der ikke være nogen tvivl om. Vi mener, det vil være en fordel, hvis de nordiske lande, altså Norge og Sverige, kan komme med i det valutariske samarbejde, og det er det, som vi fortsat vil arbejde på – og ved siden af et nordisk samarbejde, i den udstrækning det er gørligt.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Ja men dér smuttede økonomiministeren uden om det, der var spørgsmålet. Selvfølgelig er vi alle sammen enige om, at hvis Norge og Sverige kan og vil komme ind i EMS-samarbejdet, så skal vi være glade og lykkelige, men det, der var mit problem, er: når Norge og Sverige står uden for EMS-samarbejdet, skal Danmark så være juridisk forpligtet til, at vores bevægelsesfrihed inden for EMS-samarbejdet er afhængig af konsultationer med, eventuelt afgørelser fra, Norge og Sverige ved vedtagelse i Nordisk Råd, eller er ministeren enig i, at når Norge og Sverige ikke er med i EMS-samarbejdet, så kan det heller ikke nytte noget at sige, at vi skal være afhængige af forhandlinger med Norge og Sverige? Vi vil selvfølgelig gerne tale med dem, men skal vi være afhængige af dem, som der er lagt op til nu ved Nordisk Råds forhandling her i februar måned?

Økonomiministeren (Anders Andersen):

Jeg synes i og for sig, det er et unødvendigt spørgsmål. Man kan vel ikke være medlem af to unioner på samme tid. Det behøver jeg vist ikke uddybe nærmere. Vi har også

under de nuværende forhold konsulteret de nordiske lande, når man foretog kursreguleringer i den ene eller den anden retning. Det er noget andet. Men man kan ikke være bundet til at skulle være afhængig af de nordiske lande, hvis vi er med i et EMS-samarbejde. Men det forhindrer jo ikke, at man kan konsultere hinanden; man kan tale med hinanden, og man kan drøfte problemerne.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Tusind tak!

Hermed sluttede forespørgslen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folketinget *Erhard Jakobsen*, der har orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 26. januar atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Bodil Liventhals*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Medlem af folketinget *Kirsten Jacobsen* har meddelt mig, at hun på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor hun anmoder om orlov fra og med den 29. januar samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Landbrugs- og fiskeriudvalget har afgivet:
Betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om administration af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m. v. (Lovforslag nr. L 95).

Forslag til lov om ændring af lov om administration af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for frugt og gartneriprodukter m. v. (Lovforslag nr. L 96).

[Formanden]

Landbrugs- og fiskeriudvalget har endvidere afgivet:

Betænkning over:

Forslag til lov om statsgaranti for driftslån til virksomheder inden for konsumfiskeindustrien. (Lovforslag nr. L 101).

Forslag til lov om en midlertidig oplægningsordning for danske fiskerfartøjer. (Lovforslag nr. L 102).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Finansudvalget (23/1 79):

Udtræder: Kaj Hansen

Nyt medlem: Freddy Madsen

Socialudvalget (23/1 79):

Udtræder: Thomas Thomsen

Nyt medlem: Jørgen Junior

Markedsudvalget (23/1 79):

Udtræder: Thomas Thomsen

Ny stedf.: Jørgen Junior

Skatte- og afgiftsudvalget (23/1 79):

Udtræder: Ib Christensen

Nyt medlem: Hjortlund Christensen

Miljø- og planlægningsudv. (23/1 79):

Udtræder: Schak Nielsen

Nyt medlem: Alfred Hansen

Landbrugs- og fiskeriudvalget (23/1 79):

Udtræder: Jes Schmidt

Nyt medlem: Bent Olsen

Udv. f. forretningsordenen (23/1 79):

Udtræder: Arentoft

Nyt medlem: Voigt

Uddannelsesudvalget (23/1 79):

Udtræder: K. J. Rosleff

Nyt medlem: Halvgaard

Arbejdsmarkedsudvalget (23/1 79):

Udtræder: Wissing

Ny stedf.: Nymann

Miljø- og planlægningsudv. (23/1 79):

Udtræder: Børge Møller

Ny stedf.: Arentoft

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 24. januar, kl. 13.00.

Angående dagsordenen henviste formanden til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.14
